

Najčešća Pitanja

Zakonom o udrugama uređuje se osnivanje, registracija, pravni položaj i prestanak postojanja udruga sa svojstvom pravne osobe u Republici Hrvatskoj. Udruge su svaki oblik slobodnog i dobrovoljnog udruživanja više fizičkih, odnosno pravnih osoba, koje se, radi zaštite njihovih probitaka ili zauzimanja za zaštitu ljudskih prava i sloboda, te ekološka, humanitarna, informacijska, kulturna, nacionalna, pronatalitetna, prosvjetna, socijalna, strukovna, športska, tehnička, zdravstvena, znanstvena ili druga uvjerenja i ciljeve, a bez namjere stjecanja dobiti, podvrgavaju pravilima koja uređuju ustroj i djelovanje toga oblika udruživanja.

Udrugu mogu osnovati **najmanje tri osnivača**, i to **poslovno sposobne fizičke osobe i pravne osobe**. Upisuju se u **Registar udruga Republike Hrvatske** koji vode **uredi državne uprave u jedinicama područne (regionalne) samouprave i Gradski ured za opću upravu Grada Zagreba** kojima se, prema sjedištu udruge, podnosi zahtjev za upis u registar.

Ovdje donosimo popis odgovora na najčešće postavljena pitanja na koja svakodnevno odgovaramo vezano uz osnivanje i registraciju domaće i strane udruge, gospodarske djelatnosti udruge, imovinu udruge, računovodstvo udruga i porezne i carinske propise koji se primjenjuju na udruge, druge obveze udruga kao što je plaćanje obveza ZAMP-u, nadzor nad radom udruga i u kojim okolnostima može doći do zabrane djelovanja udruge.

Napominjemo da su navedeni odgovori tek okvirne smjernice kroz problematiku osnivanja i vođenja udruge, a gdje god je to moguće navodimo poveznice na izvorne dokumente kako bi svi zainteresirani došli do potpunih informacija. Za pravna tumačenja specifičnih pitanja vezanih uz registraciju udruge nadležni su [uredi državne uprave u jedinicama područne \(regionalne\) samouprave](#) odnosno [Gradski ured za opću upravu Grada Zagreba](#) koji i vode registraciju udruga. Također, napominjemo da o žalbama protiv rješenja ureda državne uprave odlučuje [Ministarstvo uprave](#) na čijim je internetskim stranicama moguće pronaći potrebne obrasce i korisne dodatne informacije.

Osnivanje i registracija udruge

1. Koji propisi reguliraju osnivanje i djelovanje udruga?

Zakonom o udrugama uređuje se osnivanje, registracija, pravni položaj i prestanak postojanja udruga sa svojstvom pravne osobe, te registracija i prestanak djelovanja stranih udruga u Republici Hrvatskoj, ako posebnim zakonom nije drukčije određeno. Odredbe ovoga Zakona ne primjenjuju se na političke stranke, vjerske zajednice, sindikate i udruge poslodavaca.

Pravilnikom o obrascima i načinu vođenja Registra udruga Republike Hrvatske i Registra stranih udruga u Republici Hrvatskoj propisuje se oblik i sadržaj obrasca Registra udruga i Registra stranih udruga, zahtjeva za upis u Registar udruga i Registar stranih udruga, zahtjeva za upis promjena u Registar udruga i Registar stranih udruga, sadržaj izvotka iz Registra udruga i Registra stranih udruga, način podnošenja zahtjeva za upis u Registar udruga i Registar stranih udruga, te način upisa i vođenja Registra udruga i Registra stranih udruga, zbirki isprava, prestanak postojanja udruga sa svojstvom pravne osobe i prestanak djelovanja stranih udruga u Republici Hrvatskoj.

Uredbom o računovodstvu neprofitnih organizacija definiraju se knjigovodstvene isprave, poslovne knjige, organizacija knjigovodstva, obavljanje popisa imovine i obveza, načela iskazivanja imovine, obveza, vlastitih izvora, prihoda i rashoda, sadržaj i primjena računskog plana, financijsko izvještavanje, obveza upisa u **Registar neprofitnih organizacija** i druga područja koja se odnose na računovodstvo neprofitnih organizacija.

2. Što je Registar udruga?

Registar udruga je javni upisnik koji se vodi se u elektroničkom obliku jedinstveno za sve udruge u Republici Hrvatskoj. Upis u Registar je dobrovoljan, a obavlja se na zahtjev osobe ovlaštene za zastupanje udruge koja, u ime osnivača, podnosi zahtjev za upis u Registar udruga uredu državne uprave, nadležnom prema sjedištu udruge.

Svatko može ostvariti uvid u [online](#) Registar udruga.

3. Tko i pod kojim uvjetima može osnovati udrugu?

Udrugu mogu osnovati najmanje tri osnivača, poslovno sposobne fizičke osobe ili pravne osobe. Osnivači mogu biti samo fizičke osobe, samo pravne osobe ili fizičke i pravne osobe u isto vrijeme.

4. Tko je nadležan i kome se podnosi zahtjev za registraciju udruge?

Za registraciju udruge stvarno je nadležna opća uprava, a zahtjev se podnosi uredu državne uprave pri jedinici područne (regionalne) samouprave na čijem je području sjedište udruge, odnosno, Gradskom uredu za opću upravu Grada Zagreba. O upisu udruge u Registar udruga nadležni ured državne uprave donosi rješenje. O žalbama protiv odluka ovih ureda odlučuje Ministarstvo uprave Republike Hrvatske.

5. Tko podnosi zahtjev za registraciju udruge?

Zahtjev za registraciju udruge podnosi osoba ovlaštena za zastupanje udruge.

6. Kome se podnosi zahtjev za registraciju strane udruge?

Zahtjev za registraciju strane udruge podnosi se Ministarstvu uprave u Zagrebu, Maksimirska 63. Više o registraciji strane udruge nalazi se u posebnom poglavlju o registraciji stranih udruge.

7. Podnosi li se zahtjev na propisanom obrascu ili u slobodnoj formi?

Zahtjev se podnosi na propisanim obrascima koji su dostupni na internetskoj stranici **Ministarstva uprave**:

- **Zahtjev za upis u Registar udruga Republike Hrvatske**
- **Popis osnivača**
- **Odluka o pokretanju postupka za upis u Registar udruga**

8. Što je potrebno priložiti uz zahtjev za registraciju udruge?

Uz zahtjev za registraciju udruge potrebno je priložiti: zapisnik o radu i odlukama osnivačke skupštine, **odluku o pokretanju postupka za upis u Registar udruga**, **statut udruge** u 2 primjerka, **popis osnivača**, osobna imena osoba ovlaštenih za zastupanje udruge, izvod iz sudskog ili drugog registra za pravnu osobu-osnivača udruge, suglasnost ili odobrenje nadležnog tijela državne uprave za obavljanje određene djelatnosti (kada je to propisano posebnim zakonom kao uvjet za registraciju udruge) i presliku osobne iskaznice osnivača i osoba ovlaštenih za zastupanje.

9. Koji je minimalan obvezni sadržaj statuta udruge?

Statut udruge mora sadržavati odredbe o nazivu i sjedištu udruge, zastupanju, ciljevima, djelatnostima kojima se ostvaruju ciljevi, članstvu te pravima i obvezama članova, tijelima udruge, njihovom sastavu, izboru, opozivu, ovlastima, načinu odlučivanja i trajanju mandata, te o prestanku postojanja udruge.

Osim navedenog obveznog sadržaja, statut udruge može (ali ne mora) sadržavati i odredbe o području na kojem udruga djeluje, imovini, načinu stjecanja imovine i korištenju ostvarene dobiti, rješavanju sporova i sukoba interesa unutar udruge, stegovnoj odgovornosti članova, postupku s imovinom u slučaju prestanka udruge, znaku udruge i njegovom izgledu te odredbe o drugim pitanjima od značaja za udrugu.

Nadležni ured, uz rješenje o upisu u Registar udruga, ovjerava statut udruge na način da uz statut priloži jednu stranicu na kojoj ovjerava da je statut u skladu sa Zakonom o udrugama.

10. Mora li osnivačke akte izraditi ili ovjeriti javni bilježnik?

Ne, osnivačke akte izrađuju osnivači i nije potrebno da na tim aktima potpisi budu ovjereni od strane javnog bilježnika, niti da osnivački akti budu izrađeni u obliku javnobilježničkog akta.

11. U kojem se roku mora podnijeti zahtjev za registraciju?

Zahtjev za registraciju mora se podnijeti u roku od tri mjeseca od dana donošenja odluke o pokretanju postupka za upis udruge u registar. U protivnom, zahtjev se odbacuje zaključkom protiv kojeg je dopuštena posebna žalba.

12. U kojem roku registracijsko tijelo mora donijeti odluku o zahtjevu?

Registracijsko tijelo odluku o zahtjevu za upis u Registra udruga mora donijeti u roku od 30 dana od dana predaje urednog zahtjeva. Početak toga roka računat će se od dana kada su

registracijskom tijelu dostavljene sve isprave i dokazi na temelju kojih se može odlučiti o zahtjevu (npr. učinjene potrebne ispravke i usklađivanja statuta ili osnivačkih akata, i sl.).

13. Što sve sadrži rješenje o upisu u Registar udruga?

Rješenje o upisu u Registar udruga mora sadržavati: naziv, sjedište, datum upisa udruge, registarski broj upisa i OIB, osnovni sadržaj djelatnosti udruge, utvrđenje da udruga upisom u Registar stječe svojstvo pravne osobe, te imena osoba ovlaštenih za zastupanje udruge.

14. Kome se sve dostavlja rješenje o upisu u Registar udruga?

Primjerak rješenja o upisu u Registar udruga i primjerak ovjerenog statuta dostavljaju se udruzi. Ured državne uprave dužan je rješenje o upisu u Registar udruga dostaviti i nadležnom tijelu državne uprave u čiji djelokrug, s obzirom na ciljeve osnivanja, spada djelatnost udruge, kao i Ministarstvu uprave te Ministarstvu financija.

15. Može li se smatrati da je udruga registrirana ako protekom roka od 30 dana od dana predaje urednog zahtjeva registracijsko tijelo ne donese rješenje?

Da, smatra se da je udruga registrirana idućeg dana nakon proteka toga roka, ako su zahtjevu priloženi svi potrebni dokazi i ako je statut sukladan zakonu. U tom slučaju, udruga mora ponoviti zahtjev za upis u registar, a nadležno tijelo je tada dužno donijeti rješenje o upisu u registar u roku od 8 dana od dana ponovljenog zahtjeva.

16. Može li nadležni ured odbiti zahtjev za upis udruge u Registar udruga?

Nadležni ured može odbiti zahtjev za upis u Registar udruga ako su statutom utvrđeni ciljevi i djelatnosti udruge u suprotnosti s Ustavom ili zakonom, a podnositelj u roku koji ne može biti kraći od 15 dana niti dulji od 30 dana ne uskladi odredbe statuta sa zakonom, ili ako zahtjevu u propisanom roku ne priloži zakonom propisane odgovarajuće dokaze.

17. Mora li udruga prijavljivati promjene naziva udruge, osoba ovlaštenih za zastupanje, statuta, sjedišta i slično?

Osoba ovlaštena za zastupanje udruge dužna je nadležnom uredu državne uprave podnijeti zahtjev za upis promjena u Registar udruga koje se odnose na statut, naziv, adresu sjedišta, osobe ovlaštene za zastupanje i prestanak udruge. Zahtjevu se prilažu zapisnik o radu tijela udruge koje je po statutu nadležno za donošenje odluke zbog koje se traži upis promjene u Registar udruga, odluka o promjeni, novi statut ili njegove izmjene i dopune (ako je predmet upisa bila promjena statuta) te preslika osobne iskaznice osoba ovlaštenih za zastupanje (ako je predmet upisa bila promjena osoba ovlaštenih za zastupanje). O upisu promjena u Registar udruga donosi se rješenje. Uz rješenje, udruzi će se dostaviti i primjerak ovjerenoga novog statuta ili izmjena i dopuna statuta ako je predmet upisa bila promjena statuta.

Više o prijavi promjena nalazi se u **posebnom poglavlju o prijavi promjena i prestanku**

djelovanja udruga.

18. Smije li udruga rabiti promijenjene podatke o promjenama prije nego budu upisani u Registar udruga?

Ne, udruga ne smije u pravnom prometu postupati po promjenama niti rabiti podatke o promjenama prije nego što su upisani u Registar udruga i o tome doneseno Rješenje nadležnog ureda državne uprave. U slučaju da u pravom prometu rabi podatke o promjenama ili postupka po promjenama prije nego što su upisane u Registar udruga, udruga čini prekršaj za koji je za udrugu zapriječena novčana kazna u iznosu od 1.000,00 do 10.000,00 kuna, a za odgovornu osobu u udruzi kazna u iznosu od 500,00 do 5.000,00 kuna.

19. Mora li udruga prije registracije zakupiti ili na drugi način osigurati prostor za svoje djelovanje kako bi mogla prijaviti sjedište na određenoj adresi?

U postupku registracije udruga nije dužna dokazivati s koje osnove rabi određeni prostor na adresi koja je prijavljena kao adresa sjedišta udruge (dakle, dostavljati ugovor ili drugi ispravu iz koje bi proizlazilo pravo korištenja određenog prostora). Stoga, sjedište se udruge može prijaviti na svakoj prikladnoj adresi na kojoj će registracijsko tijelo i treće osobe moći komunicirati sa udrugom (npr. adresa prebivališta nekog od članova ili osnivača i sl.).

20. Je li za osnivanje udruge potrebno položiti određeni iznos novca?

Ne, za osnivanje udruge nije potrebno deponirati novčani iznos ili bilo kakvu drugu imovinu. Prilikom predaje zahtjeva za upis u registar potrebno je platiti propisanu upravnu pristojbu (70,00 kuna).

21. Mora li se udruga registrirati ili može djelovati i bez pravne osobnosti kao neformalna udruga?

Udruga može djelovati i ako nije registrirana, odnosno ako nema svojstvo pravne osobe. Treba imati u vidu da su i kod osnivanja neformalne udruge potrebna barem tri osnivača udruge. Da bi neformalna udruga sudjelovala u pravnom prometu potrebno je da osnivači međusobno sklope ugovor koji se sastavlja prema zakonskoj formi ortaštva. Taj ugovor, ovjeren kod javnog bilježnika, poslužit će i kao osnova za otvaranje žiro računa neformalne udruge. Ugovor, njegove učinke, prava i obveze kao i završne odredbe, mogu se sastaviti prateći zakonski tekst (Zakon o obveznim odnosima (NN 035/2005 članci 637. do 660.)). Međutim, registracijom udruga stječe neka prava koja neformalne udruge nemaju (npr. za dodjelu sredstava projektima i programima udruga iz javnih proračuna mogu se natjecati samo udruge upisane u Registar udruga i Registar neprofitnih organizacija i sl.). Udruge koje nemaju status pravne osobe, ali im je prema važećim propisima dopušteno poduzimanje određenih pravnih radnji, u carinskom sustavu se smatraju osobama, sukladno članku 4. stavku 1. točki 1. Carinskog zakona. Neformalne udruge mogu se pojaviti u carinskom postupku, odnosno uvoziti/izvoziti robu, ali samo ako je to u okviru obavljanja djelatnosti određene udruge.

22. Može li naziv udruge djelomično biti na stranom jeziku?

Pravilo je da naziv udruge mora biti na hrvatskom jeziku i latiničnom pismu. Međutim, udruga koja ima za cilj zaštitu i promicanje interesa pripadnika nacionalne manjine može, uz naziv na hrvatskom jeziku i latiničnom pismu, koristiti i naziv na jeziku i pismu etničke i nacionalne zajednice ili manjine. Naziv udruge može sadržavati i pojedine strane riječi ako one čine ime međunarodne organizacije čija je udruga članica, ako su te riječi uobičajene u hrvatskom jeziku, ako za njih nema odgovarajuće riječi u hrvatskom jeziku ili ako se radi o riječima na mrtvom jeziku.

23. Može li naziv udruge sadržavati riječ "Hrvatska", naziv jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave, strane države ili ime fizičke osobe?

Riječ "Hrvatska" na bilo kojem jeziku i njene izvedenice, naziv jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave, kao i naziv druge države ili dijelovi grba i zastave Republike Hrvatske, jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave ili druge države te imena fizičkih osoba, mogu se unijeti u naziv i znak udruge na način kojim se ističe njihov ugled i dostojanstvo.

24. Mogu li stranci i strane pravne osobe biti osnivači udruge?

Da, stranci i strane pravne osobe mogu biti osnivači udruge bez ikakvih ograničenja.

25. Mogu li udrugu osnovati isključivo stranci ili strane pravne osobe?

Sva tri osnivača udruge mogu biti stranci ako ispunjavaju zakonom propisane uvjete. Dakle, osnivači-fizičke osobe moraju biti poslovno sposobni, dok za pravne osobe Zakon o udrugama ne propisuje nikakve posebne uvjete.

26. Može li udruga imati podružnice, gdje se one registriraju i kakav pravni status imaju?

Udruga može imati svoje ustrojstvene oblike (podružnice, ogranci, klubovi i slično), u skladu sa statutom udruge, na području cijele Hrvatske. Ako udruga statutom odredi da njezini ustrojstveni oblici imaju svojstva pravne osobe, oni se registriraju prema sjedištu te ustrojstvene jedinice, u županijskim uredima državne uprave, i na njih se na odgovarajući način primjenjuju odredbe Zakona o udrugama.

27. Tko može biti član udruge?

Član udruge, pod jednakim uvjetima utvrđenim Zakonom o udrugama i statutom udruge, može postati svaka poslovno sposobna fizička osoba i pravna osoba (npr. trgovačko društvo, ustanova, zaklada, udruga, vjerska zajednica i dr.). Državna tijela (ministarstva, agencije, zavodi i sl.) ne mogu biti članovi udruge.

28. Mogu li osobe bez poslovne sposobnosti ili s ograničenom poslovnom sposobnošću (npr. maloljetnici ili punoljetne osobe koje je sud potpuno ili djelomično lišio poslovne sposobnosti zato što zbog duševnih smetnji ili drugih uzroka nisu sposobne brinuti se o osobnim potrebama, pravima i interesima ili koje ugrožavaju prava i interese drugih osoba) biti članovi udruge?

Osobe bez poslovne sposobnosti ili s ograničenom poslovnom sposobnošću, pa tako i maloljetnici, kao i punoljetne osobe djelomično ili potpuno lišene poslovne sposobnosti (o čemu sukladno Obiteljskom zakonu odlučuje sud u izvanparničnom postupku) mogu biti članovi udruge, ali bez prava odlučivanja u tijelima udruge. Način njihova sudjelovanja u radu tijela udruge uređuje se statutom udruge.

29. Na koji se način vodi evidencija članstva?

Zakon o udrugama propisuje obvezu vođenja evidencije članstva, a propuštanje vođenja takve evidencije predstavlja prekršaj za koji je za udruhu zapriječena novčana kazna u iznosu od 1.000,00 do 10.000,00 kuna, a za odgovornu osobu u udruzi kazna u iznosu od 500,00 do 5.000,00 kuna. Evidencija članstva može se voditi u obliku računalne evidencije, kartoteke ili na bilo koji drugi prikladan način. Nužno je da se iz evidencije može sa sigurnošću utvrditi tko je član udruge, te da budu vidljivi osnovni podaci o članovima (ime ili naziv, adresa stanovanja ili sjedišta i sl.).

30. Smije li udruga obavljati djelatnost izvan teritorija koji je kao područje njezinog djelovanja utvrđen statutom?

Propisivanje područja djelovanja nije obvezni dio sadržaja statuta udruge. Slijedom toga, bez obzira na to što je statutom udruge eventualno propisano područje djelovanja u npr. jednoj jedinici lokalne samouprave, udruga može djelovati na čitavom području Republike Hrvatske.

31. Osnovali smo udruhu pa nas zanima gdje i koga možemo pitati koje su naše mogućnosti s udrugom?

Ako ste osnovali udruhu, jeste li udruhu i registrirali, jeste li sastavili statut i donijeli potrebne odluke, jeste li odredili djelatnost kojom se udruga namjerava baviti, jeste li udruhu upisali u Registar neprofitnih organizacija, jeste li proučili mrežne stranice Ureda za udruge koje detaljno objašnjavaju pravila o osnivanju udruge, njene moguće djelovanja i osobine te financijske implikacije osnivanja, registriranja i funkcioniranja udruge, a sadrže i kvalitetne informacije o mogućim izvorima financiranja, kako iz javnih, tako i iz međunarodnih izvora kao što je program "Europa za građane"?

32. Što je to Registar neprofitnih organizacija i tko se u njega upisuje?

Registar neprofitnih organizacija ustrojava i vodi Ministarstvo financija u elektroničkom obliku. Podaci iz Registra javni su i dostupni na web stranici Ministarstva financija sukladno

odredbama Zakona o pravu na pristup informacijama (Narodne novine, br. 172/03).

Upis u Registar obavezan je za sve pravne osobe koje su sukladno čl. 2. Uredbe o računovodstvu neprofitnih organizacija (Narodne novine, br. 10/08 i 7/09) obveznici primjene Uredbe (udruge i njihovi savezi, strane udruge, zaklade, fondacije, ustanove, političke stranke, komore, sindikati, vjerske i druge zajednice i sve druge pravne osobe kojima temeljni cilj osnivanja i djelovanja nije stjecanje dobiti/profita i za koje iz posebnih propisa proizlazi da su neprofitne organizacije).

Neprofitne organizacije upisuju se u Registar nakon upisa u matične registre, na temelju podataka iz Obrasca Registar neprofitnih organizacija (Obrazac: RNO) koji se u elektroničkom obliku nalazi na **web stranici Ministarstva financija** ili se može kupiti u prodavaonicama „Narodnih novina“.

**Ispunjen i ovjeren RNO obrazac dostavlja se poštom na adresu:
Ministarstvo financija, Služba za državno računovodstvo i računovodstvo neprofitnih organizacija, Katančičeva 5, 10 000 Zagreb.**

Druge obveze udruge

1. Što je HDS ZAMP i je li za korištenje glazbe u prostorima udruga (prostorima koje koristite samo članovi udruga) potrebo imati odobrenje HDS ZAMP-a?

Obzirom da glazba nema svoj fizički oblik te da je u isto vrijeme dostupna na više mjesta diljem svijeta i da je se uvijek iznova koristi kao glavnu ili dodatnu ponudu, u svijetu je davno ustanovljen jedinstven svjetski sustav kolektivnog ostvarivanja prava autora glazbenih djela, a potom i takvi svjetski sustavi kolektivnog ostvarivanja prava ostalih nositelja prava na glazbi – sustavi koji vlasnicima glazbe – onima koji su je stvorili – omogućavaju da od korištenje njihovih djela (njihove imovine) ostvaruju prihode. Dio tih sustava je i Republika Hrvatska u kojoj Hrvatsko društvo skladatelja (HDS) i njegova stručna služba ZAMP kolektivno ostvaruje prava inozemnih i hrvatskih autora glazbenih djela, dok udruga HUZIP kolektivno ostvaruje prava inozemnih i hrvatskih umjetnika-izvođača, a udruga ZAPRAF prava inozemnih i hrvatskih proizvođača fonograma. Ove tri udruge predstavljaju sve nositelje prava na glazbi (vlasnike glazbe) i u Hrvatskoj temeljem Zakona o autorskom pravu i srodnim pravima kao i ovlaštenja koja im je izdao Državni zavod za intelektualno vlasništvo, u zajedničkom sustavu kroz stručnu službu ZAMP-a ubiru naknade za javno korištenje glazbe.

Naime, intelektualno vlasništvo – a upravo takvo vlasništvo glazba jest - izjednačeno je sa stvarnim pravom vlasništva (npr. fizičkom imovinom) pa tako autor (sukladno Zakonu o autorskom pravu i srodnim pravima, NN 167/03, 79/07) ima isključivo pravo sa svojim autorskim djelom i koristima od njega činiti što ga je volja, te svakoga drugog od toga isključiti, ako zakonom nije drukčije određeno. To pravo osobito obuhvaća pravo priopćavanja autorskog djela javnosti, kao i pravo reproduciranja (pravo umnožavanja), pravo distribucije (pravo stavljanja u promet) te pravo prerade. Umjetnici izvođači i proizvođači fonograma također, uz ostala prava, imaju i isključivo pravo na naknadu za korištenje njihovih izvedbi odnosno fonograma u javnosti.

Ovo znači da je za korištenje glazbe u javnosti odnosno njezino javno korištenje – bez obzira na pravnu osobnost korisnika (fizička osoba, obrt, udruga itd.) - potrebno imati odobrenje autora i ostalih nositelja prava na glazbi odnosno udruga koje ih predstavljaju i za takvo korištenje platiti određenu naknadu. Sukladno navedenom odobrenje HDS ZAMP-a potrebno je i za korištenje glazbe u prostorima udruga. Naime, Zakon vrlo jasno određuje da se pod pojmom javno korištenje smatra svako korištenje koje je pristupačno javnosti ili korištenje u prostoru koji je pristupačan javnosti, kao i omogućavanje pripadnicima javnosti da pristupe autorskim djelima u vrijeme i na mjestu koje sami odaberu. Zakon također javnost definira kao veći broj osoba koje su izvan uobičajenog užeg kruga osoba usko povezanih rodbinskim ili drugim osobnim (npr. bračnim) vezama. Dakle, sukladno ovim odredbama Zakona svi oni koji glazbu žele koristiti izvan uobičajenog užeg kruga osoba usko povezanih rodbinskim ili drugim osobnim vezama, prethodnom dostavom relevantnih podataka o načinu korištenja glazbe i plaćanjem određene naknade, trebaju ispuniti uvjete za stjecanje odobrenja za takvo javno korištenje glazbe. Više o ovoj temi može se pronaći u rubrici često postavljanih pitanja na [internetskoj stranici ZAMP-a](#).

2. Moraju li udruge plaćati jednaku naknadu za korištenje glazbe ZAMP-u kao i druge pravne osobe npr. obrti, tvrtke i sl?

Visina naknade kojom se podmiruju sva prava na glazbi ovisi o vrsti i sadržaju usluge koja se pruža. Pritom valja istaknuti da pravni status onoga koji glazbu javno koristi (udruge, tvrtka, obrt, fizička osoba itd.) ne utječe na visinu naknade (isto kao što je i npr. cijena hotelske sobe jednaka za sve posjetitelje hotela). Naime, u protivnom bi se moglo dogoditi da neki od korisnika koji nude potpuno istu uslugu, zbog svoje drugačije pravne osobnosti, budu u povlaštenom odnosno nepovlaštenom tržišnom položaju.

3. Mora li udruga plaćati naknadu HDS ZAMP ako već plaća HRT pretplatu?

HRT pretplata jest obveza utvrđena zakonom koja se plaća temeljem posjedovanja radio i TV prijavnika. Sredstva ostvarena pretplatom primarni su izvor prihoda za rad i razvoj HRT-a, a naknada za javnu izvedbu glazbenih djela – koja je prihod vlasnika glazbe (onih koji su je stvorili) - nije sadržana u iznosu pretplate. Zato plaćanje HRT pretplate ne treba poistovjećivati s naknadom za javno korištenje glazbe koje otpočinje svakim uključivanjem prijavnika u javnom prostoru ili prostoru koji je pristupačan javnosti.

Gospodarske djelatnosti

1. Što znači pojam neprofitnosti udruge? Znači li to da ona ne smije obavljati gospodarske djelatnosti, odnosno djelatnosti koje donose prihod?

Neprofitnost udruge znači da **udruga smije obavljati** djelatnosti kojima se ostvaruju njezini ciljevi utvrđeni statutom, kao i one **djelatnosti kojima stječe prihod, ali ne radi stjecanja dobiti za svoje članove ili druge fizičke, odnosno pravne osobe**. Drugim riječima, neprofitnost udruge ne znači da se udruga mora uzdržavati od obavljanja djelatnosti koje donose prihod. Međutim, svaki prihod koji udruga ostvari mora se utrošiti isključivo za obavljanje i unapređenje djelatnosti kojima se ostvaruju njezini ciljevi utvrđeni statutom. Ukoliko postupi na izloženi način, udruga može obavljati dohodovnu djelatnost i ostvariti neograničeno visoki prihod. Pritom treba napomenuti da načelo zabrane stjecanja dobiti za članove i treće osobe udrugu ne sprečava da podmiri troškove ili na odgovarajući način nagradi članove i druge osobe koje za nju obavljaju određene poslove koji pridonose ostvarivanju cilja udruge.

2. Koje gospodarske djelatnosti smije obavljati udruga?

Teško je pobrojati sve gospodarske djelatnosti koje udruga smije obavljati i koje joj mogu donijeti prihod. Pri određivanju dopuštenih gospodarskih djelatnosti valja poći od načela da je udruzi dopušteno obavljati sve djelatnosti koje su utvrđene statutom udruge, osim onih koje su zakonom izričito zabranjene. U praksi se primjenjuje načelo da je udrugama dopušteno obavljati one gospodarske djelatnosti koje su kao dopuštene izričito utvrđene posebnim propisima. Stoga, za svaku konkretnu gospodarsku djelatnost treba razmotriti odgovarajući materijalni propis (npr. za djelatnost trgovine Zakon o trgovini, itd.) a nakon toga procijeniti je li konkretna djelatnost izričito dopuštena ili zabranjena, pa ako nije zabranjena utvrditi pod kojim uvjetima takvu djelatnost može obavljati udruga.

3. Pod kojim uvjetima udruga može obavljati gospodarsku djelatnost?

Udruga se može baviti gospodarskom djelatnošću sukladno svojem statutu te općim i posebnim propisima koji vrijede za pojedinu djelatnost. Pri tome je nevažno je li ta gospodarska djelatnost usko povezana s ciljevima udruge ili je riječ o komercijalnoj djelatnosti koja nije povezana s ciljevima udruge. Kad udruga obavlja neku gospodarsku djelatnost obvezna je, kao i svaki drugi poslovni subjekt, pridržavati se posebnih propisa koji uređuju predmetnu djelatnost. Tako npr. udrugu koja izdaje časopis obvezuju propisi o izdavačkoj djelatnosti, sportsku udrugu koja ima ugostiteljske objekte obvezuju propisi koji uređuju uvjete pod kojima se može obavljati ugostiteljska djelatnost itd.

4. Je li udruga obveznik poreza na dobit, PDV-a i drugih poreza ukoliko obavlja gospodarsku djelatnost?

Udruge načelno nisu obveznici **poreza na dobit**. Međutim, ako obavljaju neku gospodarsku djelatnost trajno i radi ostvarivanja dobiti ili drugih gospodarstveno procjenjivih koristi, a neoporezivanje te djelatnosti bi dovelo do stjecanja neopravdanih povlastica na tržištu, Porezna uprava će na vlastitu inicijativu ili na prijedlog drugih poreznih obveznika,

odnosno druge zainteresirane osobe, rješenjem utvrditi da su navedene osobe obveznici poreza na dobit za tu djelatnost (Zakon o porezu na dobit NN 177/04 do 80/10, članak 2. stavak 6. i 7.). U procjeni gospodarske djelatnosti treba utvrditi obavlja li se gospodarska djelatnost samostalno, trajno i radi ostvarivanja dobiti ili drugih gospodarstveno procjenjivih koristi. Ako pravna osoba u svojim aktima o osnivanju nema za cilj ostvarivanje dobiti, nego samo prihoda radi financiranja svoje djelatnosti, a prihode stječe razmjenom dobara i usluga na tržištu, smatra se da obavlja djelatnost na način i uz uvjete po kojima tu djelatnost obavljaju i poduzetnici koji su osnovani radi stjecanja dobiti (Pravilnik o porezu na dobit NN 95/05 do 123/10. članak 6.). Dakle, sukladno poreznim propisima, ustrojstveni oblik pravne osobe nije od presudnoga značaja za utvrđivanja obveze plaćanja poreza na dobit. Za porezne svrhe je bitno da li određena udruga obavlja gospodarske djelatnosti **trajno i radi ostvarivanja dobiti ili drugih gospodarstveno procjenjivih koristi**, te da li prihode **stječe razmjenom dobara ili usluga na tržištu**, neovisno o tome što je utvrđeno aktima o osnivanju udruge.

Bez obzira na to što načelno udruga nije obveznik PDV-a, ona **može ući u sustav PDV-a** kroz svoju poduzetničku djelatnost. Uvjet za ulaz u sustav PDV-a je da je ukupna godišnja vrijednost isporučenih dobara i usluga, koje bi bile oporezive, prešla vrijednost od 230.000 kuna. Na primjer, ako udruga ima cafe-bar (ili nešto slično) zatvorenog tipa, u kojemu se piće prodaje samo članovima, to se smatra poduzetničkom djelatnošću, kao i ako je objekt otvorenog tipa i u njega mogu ući svi građani i konzumirati piće. To je poduzetnička djelatnost radi koje udruga može postati obveznik PDV-a, a mora postati obveznik tog poreza ako u godini ostvari isporuku po tom osnovu veću od 230.000,00 kn. U tom slučaju, udruga postaje obveznikom poreza na dodanu vrijednost za tu djelatnost po sili zakona od 1. siječnja slijedeće godine. Pravo na odbitak pretporeza, neprofitna pravna osoba ostvarit će samo na poduzetničku djelatnost zbog koje je postala obveznica PDV-a. Ako ta pravna osoba primi račun koji se odnosi na poduzetničku i nepoduzetničku djelatnost, tada će u knjigovodstvenim i izvanknjigovodstvenim evidencijama biti obvezna osigurati podatke o pretporezu koji se odnosi na isporuke dobara i usluga koje su oslobođene PDV-a i na dio koji se odnosi na poduzetničku djelatnost, a koji se mogu odbiti kao pretporez.

Ako udruga ima buffet ili drugi ugostiteljski objekt u kojem prodaje alkoholna pića (prirodna i specijalna vina, vinjak, rakiju i druga žestoka pića), pivo i bezalkoholna pića, odnosno pruža ugostiteljske usluge, plaća **porez na potrošnju** koji može biti do 3% od prodajne cijene bez PDV-a, ovisno o stopi iz odluke grada ili općine u kojoj se ugostiteljski objekt nalazi. Udruga može biti obveznik poreza na potrošnju i kad nije obveznik PDV-a. Ako udruga obavlja još neku poduzetničku djelatnost te se djelatnosti zbrajaju, pa se tada granica za ulaz u sustav PDV-a utvrđuje za ukupan prihod od oporezivih djelatnosti.

5. Tko je ovlašten Poreznoj upravi podnijeti prijedlog za izdavanje rješenja kojim se utvrđuje da je određena udruga obveznik poreza na dobit za gospodarsku djelatnost?

Svaka zainteresirana osoba ovlaštena je Poreznoj upravi, nadležnoj prema sjedištu udruge za koju se podnosi inicijativa, predložiti izdavanje rješenja kojim se ta udruga za svoju gospodarsku djelatnost utvrđuje obveznikom poreza na dobit. To može biti bilo koja pravna ili fizička osoba koja smatra da neoporezivanje gospodarske djelatnosti koju obavlja udruga dovodi do neravnopravnog položaja drugih subjekata na tržištu dobara i usluga. Prijedlog može podnijeti i sama udruga, ali i Porezna uprava na temelju uvida u gospodarske uvjete i situaciju na tržištu dobara i usluga. Porezna uprava će razmotriti opravdanost inicijative te

eventualno izdati rješenje. Rješenje se donosi u upravnom postupku što znači da organizacija na koju se odnosi ima mogućnost podnijeti žalbu drugostupanjskom organu, a u slučaju potrebe i zatražiti zaštitu nadležnog Upravnog suda.

6. Da li udruga podliježe pravilima struke za gospodarsku djelatnost koju obavlja?

Kad udruga obavlja neku gospodarsku djelatnost obvezna je, kao i svaki drugi poslovni subjekt, pridržavati se posebnih propisa i minimalnih uvjeta / standarda koji uređuju predmetnu djelatnost. Tako npr. udrugu koja izdaje časopis obvezuju propisi o izdavačkoj djelatnosti, sportsku udrugu koja ima ugostiteljske objekte obvezuju propisi koji uređuju uvjete pod kojima se može obavljati ugostiteljska djelatnost itd.

- **UGOSTITELJSKA DJELATNOST** – Posebnim propisima o ugostiteljskoj djelatnosti uređeno je obavljanje te djelatnosti kako za profitne tako i za neprofitne subjekte, te što se smatra ugostiteljskom djelatnošću (pripremanje i pružanje usluga prehrane, pripremanje i usluživanje pića i napitaka, pružanje usluga smještaja te pripremanje hrane za posluživanje na drugom mjestu s usluživanjem ili bez usluživanja i opskrba tom hranom). Zakon taksativno navodi neprofitne pravne osobe koje se mogu, uz propisane uvjete, baviti ugostiteljskom djelatnošću te kojih se minimalnih uvjeta pritom trebaju pridržavati.
- **USLUGE U TURIZMU** - Sportski klubovi, sindikati, kulturno-umjetnička društva, udruge umirovljenika, strukovne udruge i sl. (dakle, sve udruge) mogu organizirati turistički paket aranžman isključivo za svoje članove u trajanju do dva dana, uključujući najviše jedno noćenje. U pravilu se radi o izletima koji su besplatni ili članovi plaćaju određeni iznos kotizacije koji pokriva stvarni trošak organizacije izleta. Turistički paket aranžman udruge mogu organizirati povremeno i bez svrhe stjecanja dobiti ako se na taj način ostvaruju ciljevi i zadaci propisani statutom udruge. Ovakvi aranžmani organiziraju se bez promidžbe i uz prijavu državnom inspektoratu.
- **TRGOVINA** – Udruga može obavljati djelatnost trgovine pod uvjetima i na način uređen Zakonom o trgovini. Značajna novina uvedena Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o trgovini („Narodne novine" 114/11) je proširivanje kruga osoba koje mogu obavljati djelatnost trgovine, pa tako djelatnost trgovine mogu obavljati i udruge, ustanove i sl., dakle neprofitne pravne osobe, koje prema posebnim propisima radi ostvarivanja svojih ciljeva, a sukladno odredbama statuta ili drugih općih akata, svoje proizvode prodaju na malo izvan prodavaonica na način propisan odgovarajućim odredbama Zakona o trgovini. Neprofitne pravne osobe, dakle, mogu obavljati prodaju robe koja je u izravnoj vezi sa svrhom ostvarivanja njihovih ciljeva.

7. Treba li udruga za obavljanje trgovačke i ugostiteljske djelatnosti zadovoljiti minimalne tehničke uvjete?

Udruge se pri prodaji proizvoda moraju ponašati kao i poslovni subjekti. Prema tome, imaju obvezu ispunjavati minimalne tehničke uvjete kojima moraju udovoljiti prodajni objekti vezano uz opremu i sredstva pomoću kojih se obavlja trgovina, uz opće sanitarne i zdravstvene uvjete, prema propisima o hrani kojima moraju udovoljavati prodajni objekti te vezano uz opremu, sredstva i osobe koje neposredno posluju s robom koja može utjecati na zdravlje ljudi, sukladno posebnim propisima.

U odnosu na proširenje kruga osoba koje mogu obavljati djelatnost trgovine na neprofitne pravne osobe, Zakon im omogućava da, bez ishođenja minimalnih tehničkih uvjeta, a sukladno posebnim propisima radi ostvarivanja svojih ciljeva zbog kojih su i osnovane mogu obavljati sve djelatnosti koje su utvrđene statutom, osim onih koje su Zakonom izričito zabranjene. Neprofitne pravne osobe, dakle, mogu obavljati prodaju robe koja je u izravnoj vezi sa svrhom ostvarivanja njihovih ciljeva, a sukladno odredbama statuta ili drugih općih akata.

Kod trgovine na malo izvan prodavaonica, a vezano uz neprofitne pravne osobe, Zakon, kao oblik trgovine na malo, uvodi i način prodaje kada se prodaja robe ili usluga obavlja u prostorima kulturnih, sakralnih, obrazovno pedagoških, znanstvenih javnih ustanova kao i prostorima drugih javnih ustanova te prostorima koji se smatraju zaštićenim područjem prirode.

Nadalje, uvedena je iznimka od primjene odredbi Zakona o trgovini koja se odnosi na ispunjavanje minimalno tehničkih i drugih uvjeta kada se radi o prodaji koju pravne osobe (udruge, zadruge, ustanove i sl.), obavljaju u okviru svoje redovne djelatnosti, to znači da u navedenom slučaju ne postoji obveza ishođenja rješenja o minimalno tehničkim uvjetima i drugim uvjetima od strane nadležnog tijela.

8. Za obavljanje kojih je djelatnosti potrebno prije registracije pribaviti određeno odobrenje?

Prethodno odobrenje potrebno je za obavljanje niza djelatnosti koje su uređene posebnim propisima. Da bi se utvrdilo kakvo je odobrenje potrebno i koja je institucija nadležna za izdavanje potrebnog odobrenja, potrebno je istraživati izravno u sektoru kojem pripada određena djelatnost.

9. Mogu li određene gospodarske djelatnosti udruge obavljati bez obveze osnivanja posebnog gospodarsko-pravnog entiteta (trgovačkog društva)?

Udruge mogu obavljati niz gospodarskih djelatnosti bez obveze osnivanja trgovačkog društva. Način i opseg obavljanja određene gospodarske djelatnosti propisan je posebnim zakonima koji uređuju određeno područje gospodarske aktivnosti. U pravilu, samostalno obavljanje gospodarskih djelatnosti od strane udruga bitno je ograničeno u odnosu na opseg obavljanja istovjetnih djelatnosti od strane trgovačkih društava. Udruge ne mogu osnivati obrte.

10. Mogu li udruge održavati naplatne tečajeve?

Mogu, jer obavljanje takve djelatnosti nije zabranjeno. Međutim, polaznike tečaja potrebno je unaprijed upozoriti da potvrda o uspješno okončanom tečaju (diploma, svjedodžba i sl.) nije javna isprava, već da se radi o tečaju i ispravi internog značaja. Osim toga, ostvareni prihod je potrebno knjigovodstveno prikazati i platiti odgovarajući porez. Ukoliko registracijsko tijelo osporava ovakav pravni stav, potrebno je zatražiti pojašnjenje o tome na kojim argumentima ono temelji svoje pravno mišljenje.

11. Postoji li ograničenje iznosa koji udruge tijekom godine mogu zaraditi obavljanjem dopuštenih djelatnosti?

Ne, ne postoje nikakva ograničenja. Obavljanjem dopuštene djelatnosti, udruga može stjecati neograničena sredstva. Ukoliko, od obavljanja gospodarske djelatnosti, prijeđe granicu prihoda od 230.000 kuna, udruga će ući u sustav PDV-a, a može biti i obveznik poreza na dobit.

12. Smije li udruga prodavati doniranu robu?

Iako nisu trgovci u smislu Zakona o trgovini (NN 87/08, 96/08, 116/08, 76/09, 114/11, 68/13), djelatnost trgovine mogu obavljati udruge registrirane sukladno odredbama Zakona o udrugama, ako im namjera nije stjecanje dobiti, odnosno udruge mogu prodavati samo vlastite proizvode na način određen člankom 10. stavkom 1. postavkom 2., 3., 4., 9. i 13. istog Zakona, dakle izvan prodavaonica.

Udruga kao neprofitna organizacija može prodavati robu iz donacija i poklonjenu robu za koju ne pruža nikakvu protuuslugu davateljima te se takva roba može tretirati kao vlastiti proizvod, ali ne može prodavati robu za koju dio naknade mora isplatiti donatoru.

U protivnom, za obavljanje djelatnosti trgovine na malo na način da se obavlja kupnja i prodaja predmeta koji nisu proizvod udruge, ili na način koji nije propisan odredbama Zakona o trgovini, potrebno je zadovoljiti odredbe članka 4. Zakona o trgovini i registrirati se kao trgovačko društvo ili obrt čija djelatnost je kupnja i prodaja robe, pri nadležnom Trgovačkom sudu odnosno za obrt upisati se u Obrtni registar pri uredu državne uprave u županiji odnosno gradu Zagrebu nadležnom za poslove gospodarstva na čijem području je njeno sjedište.

Imovina udruge

1. Što sve može činiti imovinu udruge?

Imovinu udruge mogu činiti novčana sredstva (koja je udruga stekla uplatom članarina, dobrovoljnim priložima i darovima, obavljanjem gospodarskih djelatnosti, dotacijama iz državnog proračuna i proračuna jedinica lokalne i područne [regionalne] samouprave te fondova, kao i druga novčana sredstva stečena u skladu sa zakonom), pokretnine, nekretnine i imovinska prava. Prema računovodstvenim propisima, imovina jesu resursi koje neprofitna organizacija kontrolira kao rezultat prošlih događaja i od kojih se očekuju buduće koristi u obavljanju djelatnosti. Imovina se klasificira po svojoj vrsti (nefinancijska i financijska), trajnosti (dugotrajna i kratkotrajna) i funkciji u obavljanju djelatnosti. Početno se iskazuje po trošku nabave (nabavnoj vrijednosti) odnosno po procijenjenoj vrijednosti. Dugotrajna imovina je financijska i nefinancijska imovina čiji je vijek uporabe duži od jedne godine i koja duže od jedne godine zadržava isti pojavni oblik. Kratkotrajna nefinancijska imovina je imovina namijenjena obavljanju djelatnosti ili daljnjoj prodaji u roku kraćem od godine dana.

2. Može li statut udruge propisati da će se imovina udruge u slučaju prestanka udruge raspodijeliti među članovima?

Zakon o udrugama propisuje da će se u slučaju prestanka udruge imovina, nakon namirenja vjerovnika i troškova sudskog i drugih postupaka, predati pravnoj ili fizičkoj osobi određenoj statutom udruge. Dakle, statut može odrediti bilo koji način raspolaganja imovinom u slučaju prestanka udruge, pa i raspodjelu imovine među članovima udruge. Pritom valja imati na umu da bi se raspodjela među članovima koja je očito zlonamjerna i uperena ka protupravnom stjecanju imovine mogla pobijati primjenom drugih instrumenata pravnog sustava (npr. tužbom radi stjecanja bez osnove ili prijavom radi počinjenja kaznenog djela). Ograničenje u pogledu raspodjele imovine u slučaju prestanka udruge propisano je samo za dotacije iz državnog proračuna ili proračuna jedinice lokalne ili područne (regionalne) samouprave. U slučaju prestanka udruge te se dotacije vraćaju proračunu iz kojih su dobivene. Kada je djelovanje udruge zabranjeno odlukom suda, sud će se u pravilu pridržavati načina raspolaganja imovinom koje je propisano statutom, ali može, ako za to postoje opravdani razlozi s obzirom na okolnosti slučaja, odrediti da se imovina udruge preda određenoj ustanovi, zakladi, fundaciji ili udruzi koja ima iste ili slične ciljeve kao i udruga čiji je rad zabranjen.

3. Kako udruga odgovara za obveze?

Za obveze prema trećima, udruga odgovara čitavom svojom imovinom. Pritom, osnivači i članovi udruge ne odgovaraju za obveze udruge svojom vlastitom, privatnom imovinom.

4. Tko preuzima imovinu ako statutom udruge nije propisano kome se predaje imovina nakon prestanka udruge?

Ako statutom nije određeno tko će preuzeti imovinu u slučaju prestanka udruge, imovinu će steći jedinica lokalne samouprave na čijem je području sjedište udruge.

Nadzor nad radom i zabrana djelovanja

1. Tko provodi nadzor nad radom udruge?

Članovi udruge nadziru rad udruge. Ako član udruge utvrdi nepravilnosti u provedbi statuta, ovlašten je na to upozoriti statutom određeno tijelo udruge, odnosno skupštinu ako statutom nije određeno nadležno tijelo. Ako se upozorenje ne razmotri na sjednici statutom određenog tijela udruge, odnosno skupštine u roku od 30 dana od dostavljenoga pisanog upozorenja i nepravilnosti ne otklone, član ima pravo podnijeti tužbu županijskom sudu nadležnom prema sjedištu udruge radi zaštite svojih prava propisanih statutom udruge.

Upravni nadzor nad provedbom Zakona o udrugama provodi Ministarstvo uprave Republike Hrvatske. Inspekcijski nadzor nad radom udruge obavlja ured državne uprave odnosno Gradski ured za opću upravu grada Zagreba.

2. Tko može sudu podnijeti prijedlog za zabranu djelovanja udruge?

Prijedlog za zabranu djelovanja udruge sudu može podnijeti samo županijski državni odvjetnik. Međutim, postojanje razloga za zabranu djelovanja udruge županijskom državnom odvjetniku može prijaviti svatko, ili on to može utvrditi po službenoj dužnosti.

3. Može li registracijsko tijelo zabraniti djelovanje udruge?

Registracijsko tijelo ne može zabraniti djelovanje udruge. O zabrani djelovanja udruge može odlučivati samo sud. U prvom stupnju o prijedlogu za zabranu djelovanja odlučuje županijski sud, a o žalbi protiv prvostupanjske presude odlučuje Vrhovni sud Republike Hrvatske.

4. U kojim slučajevima će se zabraniti djelovanje udruge?

Djelovanje udruge zabranit će se:

1. ako udruga svojim djelovanjem nasilno ugrožava demokratski ustavni poredak, te neovisnost, jedinstvenost i teritorijalnu cjelovitost Republike Hrvatske,
2. ako je usmjereno na druge aktivnosti koje su zabranjene Ustavom ili zakonom,
3. ako udruga obavlja djelatnosti koje nisu u skladu s ciljevima utvrđenima statutom,
4. ako je to potrebno radi zaštite sloboda i prava drugih osoba,
5. ako je to potrebno radi zaštite zdravlja i javnog morala.

5. Tko može zastupati udrugu u postupku pred sudom?

U postupku pred sudom udrugu može zastupati osoba koja je u vrijeme podnošenja prijedloga za zabranu djelovanja udruge bila ovlaštena za zastupanje udruge. Ukoliko je ta osoba nedostupna, sud će udruzi postaviti privremenog zastupnika.

6. Odgađa li žalba protiv prvostupanjske presude njezino izvršenje?

Žalba protiv prvostupanjske presude neće odgoditi izvršenje presude.

7. Za koje će se prekršaje kazniti udruga i koliko iznose novčane kazne?

Novčanom kaznom od 1.000,00 do 10.000,00 kuna kaznit će se za prekršaj udruga koja:

1. ne vodi popis članova udruge,
2. obavlja djelatnosti koje nisu u skladu s ciljevima utvrđenim statutom,
3. ne rabi naziv i skraćeni naziv udruge u obliku i sadržaju u kojem su upisani u registar udruga,
4. rabi u pravnom prometu podatke o promjenama ili postupa po promjenama prije nego što su upisane u registar udruga.

Za navedene prekršaje će se kazniti novčanom kaznom od 500,00 do 5.000,00 kuna i odgovorna osoba udruge.

Prijava promjena i prestanak djelovanja udruge

1. Mora li udruga prijavljivati promjene naziva udruge, osoba ovlaštenih za zastupanje, statuta, sjedišta i slično?

Osoba ovlaštena za zastupanje udruge dužna je nadležnom uredu državne uprave podnijeti zahtjev za upis promjena u Registar udruga koje se odnose na statut, naziv, adresu sjedišta, osobe ovlaštene za zastupanje i prestanak udruge. Zahtjevu se prilažu zapisnik o radu tijela udruge koje je po statutu nadležno za donošenje odluke zbog koje se traži upis promjene u Registar udruga, odluka o promjeni, novi statut ili njegove izmjene i dopune (ako je predmet upisa bila promjena statuta) te preslika osobne iskaznice osoba ovlaštenih za zastupanje (ako je predmet upisa bila promjena osoba ovlaštenih za zastupanje). O upisu promjena u Registar udruga donosi se rješenje. Uz rješenje, udruzi će se dostaviti i primjerak ovjerenoga novog statuta ili izmjena i dopuna statuta ako je predmet upisa bila promjena statuta.

2. Mora li udruga prijavljivati promjene i u Registar neprofitnih organizacija?

Osoba ovlaštena za zastupanje udruge dužna je, nakon dobivenog Rješenja o upisu promjena u Registru udruga, u roku od dva dana o promjenama obavijestiti **Ministarstvo financija** putem obrasca Promjene u Registru neprofitnih organizacija (obrazac RNO-P se u elektroničkom obliku nalazi na [web stranici Ministarstva financija](#)) kako bi se promjena podataka provela i u Registru neprofitnih organizacija. **Ispunjen i ovjeren obrazac dostavlja se poštom na adresu: Ministarstvo financija, Služba za državno računovodstvo i**

računovodstvo neprofitnih organizacija, Katančićeve 5, 10 000 Zagreb.

3. Podnosi li se zahtjev za prijavu promjena u Registru udruga u slobodnoj formi ili na propisanom obrascu?

Promjene se prijavljuju na za to **propisanom obrascu**.

4. Podnosi li se zahtjev za prijavu promjena u Registru neprofitnih organizacija u slobodnoj formi ili na propisanom obrascu?

Promjene u Registru neprofitnih organizacija prijavljuju se **Ministarstvu financija** na za to propisanom obrascu koji se u elektroničkom obliku nalazi na [web stranici Ministarstva financija](#). **Ispunjen i ovjeren obrazac dostavlja se poštom na adresu: Ministarstvo financija, Služba za državno računovodstvo i računovodstvo neprofitnih organizacija, Katančićeve 5, 10 000 Zagreb.**

5. Što je potrebno priložiti zahtjevu za prijavu promjena u Registar udruga?

Zahtjevu za prijavu promjena je potrebno priložiti zapisnik o radu tijela udruge koje je po statutu nadležno za donošenje odluke zbog koje se traži upis promjene u registar udruga i odluku o promjeni. Ako je predmet promjene statut, potrebno je priložiti novi statut ili njegove izmjene i dopune (u 2 primjerka), a ako je predmet promjene osoba ovlaštena za zastupanje, potrebno je priložiti kopiju osobne iskaznice osobe ovlaštene za zastupanje udruge.

6. Što je potrebno priložiti zahtjevu za prijavu promjena u Registar neprofitnih organizacija?

Uz obrazac RNO-P za prijavu promjena u Registru neprofitnih organizacija nije potrebno dostavljati dokaze o promjeni.

7. Smije li udruga rabiti promijenjene podatke o promjenama prije nego budu upisani u Registar udruga?

Ne, udruga ne smije u pravnom prometu postupati po promjenama niti rabiti podatke o promjenama prije nego što su upisani u Registar udruga i o tome doneseno Rješenje nadležnog ureda državne uprave. U slučaju da u pravnom prometu rabi podatke o promjenama ili postupa po promjenama prije nego što su upisane u Registar udruga, udruga čini prekršaj za koji je za udrugu zapriječena novčana kazna u iznosu od 1.000,00 do 10.000,00 kuna, a za odgovornu osobu u udruzi kazna u iznosu od 500,00 do 5.000,00 kuna.

8. Tko može obavijestiti registracijsko tijelo da je udruga prestala djelovati?

Svatko tko ima saznanja da je određena udruga prestala djelovati može o tome obavijestiti registracijsko tijelo (npr. članovi udruge, zainteresirane fizičke i pravne osobe i dr.). Na temelju takve obavijesti registracijsko će tijelo utvrditi vjerodostojnost informacije o prestanku djelovanja udruge te će, ukoliko utvrdi da je udruga prestala djelovati, donijeti rješenje o prestanku udruge.

9. Je li udruga obvezna prijaviti prestanak djelovanja Registru neprofitnih organizacija?

Nije, neprofitne organizacije brišu se iz Registra neprofitnih organizacija brisanjem iz matičnog registra, a obavijest o tome Ministarstvu financija dostavlja voditelj odgovarajućeg registra po službenoj dužnosti najkasnije u roku od 30 dana od nastale promjene.

10. Može li se protiv udruge provesti stečajni postupak?

Može, i to u slučaju kada se potraživanja vjerovnika udruge ne mogu namiriti iz njezine imovine ili kada je djelovanje udruge zabranjeno odlukom suda. Stečajni se postupak provodi sukladno odredbama Stečajnog zakona. Ako udruga ima dovoljno imovine za namirenje vjerovnika, a odluku o prestanku postojanja udruge je donijelo nadležno tijelo udruge, provodi se postupak likvidacije sukladno odredbi članka 29. i 30. Zakona o udrugama.

11. Kada se provodi likvidacijski postupak i tko ga provodi?

Likvidacijski postupak se provodi u nekim slučajevima prestanka udruge. Ako je odluku o prestanku postojanja udruge donijelo nadležno tijelo udruge, likvidacijski postupak provodi osoba koju je odredilo to nadležno tijelo. Ako je utvrđen prestanak djelovanja udruge ili je djelovanje udruge zabranjeno odlukom suda, likvidacijski postupak provodi osoba koju odredi registracijsko tijelo.

12. Može li se udruga pretvoriti u neku drugu vrstu pravne osobe?

Udruga se ne može odlukom osnivača ili članova pretvoriti u neku drugu vrstu pravne osobe, a koja bi u odnosu na udrugu imala pravni kontinuitet, odnosno koja bi bila pravni slijednik udruge.

Računovodstvo udruga

Računovodstvo udruga, kao i ostalih neprofitnih organizacija, propisano je **Uredbom o računovodstvu neprofitnih organizacija** (Narodne novine, br. 10/08 i 7/09). Odredbe Uredbe uređuju područje: knjigovodstvenih isprava, poslovnih knjiga, organizacije knjigovodstva, obavljanje popisa imovine i obveza, načela iskazivanja imovine, obveza, vlastitih izvora, prihoda i rashoda, sadržaj i primjenu računskog plana, financijsko izvještavanje i druga područja koja se odnose na računovodstvo neprofitnih organizacija.

1. Mora li neprofitna organizacija poslovati preko žiro-računa?

Mora. Prema propisima koji uređuju platni promet u zemlji, sve su pravne osobe dužne svoja **plaćanja i naplatu obavljati preko žiro-računa**, otvorenog kod organizacije ovlaštene za obavljanje platnog prometa u zemlji. Neprofitne organizacije registrirane kao pravne osobe imaju obvezu poslovanja preko žiro-računa. Prema važećim propisima, ovlaštene organizacije za obavljanje platnog prometa su poslovne banke, što znači da neprofitna organizacija ima obvezu otvoriti žiro-račun u poslovnoj banci.

2. Koja je dokumentacija potrebna za otvaranje žiro-računa? Mora li svaka organizacija poslovati preko jednog žiro-računa ili može imati više žiro-računa?

Pravna osoba može imati jedan ili više računa preko kojih obavlja plaćanja i naplatu. Neprofitna organizacija može u poslovnoj banci otvoriti sljedeće račune:

- **račun za redovno poslovanje** – poslovni subjekt može imati jedan ili više računa za redovno poslovanje, ali se kod jedne banke može otvoriti samo jedan račun za redovno poslovanje i jedan račun za organizacijski dio pravne osobe. Ako poslovni subjekt ima više od jednog računa za redovno poslovanje, tada mora odrediti koji će od njih biti račun za izvršenje i evidentiranje neizvršenih obveza za plaćanje;
- **račun organizacijskog dijela pravne osobe** – sastavni je dio računa za redovno poslovanje, a otvara se kod ovlaštene organizacije kod koje poslovni subjekt ima račun za redovno poslovanje;
- **račun za posebne namjene** – sastavni je dio računa za redovno poslovanje, a banka ga otvara uz uvjet da poslovni subjekt u toj banci ima otvoren račun za redovno poslovanje, pri čemu poslovni subjekt u jednoj banci može imati više računa za posebne namjene.

Dokumentacija potrebna za otvaranje računa za redovno poslovanje:

- zahtjev za otvaranje računa ovjeren pečatom i potpisom osobe ovlaštene za zastupanje pravne osobe,
- ugovor o obavljanju platnog prometa,
- rješenje o upisu u registar nadležnog tijela sudbene ili upravne vlasti (npr. Registar ustanova pri Trgovačkom sudu, Registar udruga građana pri upravnom tijelu koji vodi opće upravne poslove i dr.),
- obavijest o razvrstavanju koju dodjeljuje Državni zavod za statistiku,
- prijava potpisa osoba ovlaštenih za raspolaganje sredstvima na računu, te
- pisana izjava o tome da li je račun koji se otvara ujedno i račun za izvršavanje

neizvršenih osnova za plaćanje.

Sredstvima na žiro-računu raspolažu one osobe koje su nadležna tijela neprofitne organizacije ovlastila za raspolaganje sredstvima na žiro-računu (njihovi su potpisi zabilježeni na tzv. potpisnom kartonu).

3. Koja plaćanja neprofitna organizacija može obavljati u gotovu novcu?

Neprofitna je organizacija obvezna sve svoje naplaćene prihode voditi preko žiro-računa. To znači da je prihode naplaćene u gotovu novcu dužna položiti na žiro-račun istog ili najkasnije sljedećeg radnog dana.

Od 1. siječnja 2011. godine u primjeni je novi Zakon o platnom prometu (NN br. 133/09) kojim više nije propisano ograničenje u upotrebi gotovine u plaćanjima između poslovnih subjekata. Naime, kako je krajem prošle godine prestao važiti Zakon o platnom prometu u zemlji (NN, br. 117/01), prestala je vrijediti i Odluka o uvjetima i načinu plaćanja gotovim novcem (NN, br. 36/02), koja je bila donesena na temelju tog zakona.

Budući da novi Zakon o platnom prometu ne propisuje više nikakva ograničenja u svezi sa plaćanjima u gotovini, više ne postoji ni granica od 5.000,00 kn po jednom računu koja je bila dopuštena za plaćanje u gotovini između poslovnih subjekata.

Međutim, prema članku 61. Zakona o porezu na dohodak i čl. 90. st. 2. Pravilnika o porezu na dohodak, plaćanje računa obrtnicima i nadalje se mora izvršiti na žiro račun obrtnika bez obzira na iznos računa.

4. Što je blagajnički maksimum?

Blagajnički maksimum je iznos gotovog novca koji pravna osoba može zadržati preko noći, bez obveze polaganja na žiro-račun. Prema propisima koji uređuju blagajnički maksimum i mogućnost plaćanja gotovim novcem, svaka neprofitna organizacije je dužna donijeti odluku o svom blagajničkom maksimu. Propisi ne postavljaju nikakav limit blagajničkog maksimuma. Pri donošenju odluke, neprofitna organizacija će voditi računa o potrebama za gotovim novcem u svom redovnom poslovanju, te svojim mogućnostima i uvjetima čuvanja gotovog novca.

5. Mogu li neprofitne organizacije obavljati plaćanja i naplatu s inozemstvom?

Mogu. Neprofitna organizacija može, sukladno propisima koji uređuju platni promet sa inozemstvom, obavljati plaćanja u devizama i primati devizna novčana sredstva iz inozemstva, preko računa otvorenog u poslovnoj banci. Iznimka su one organizacije za koje je posebnim propisom isključena mogućnost poslovanja preko vlastitog deviznog računa (npr. za neke korisnike Državnog proračuna). Sredstva kojima organizacija raspolaže na deviznom računu mogu se koristiti i za plaćanja u zemlji, tako da se poslovnoj banci kod koje se vodi devizni račun, dađe nalog za prodaju deviza i uplatu kuskog iznosa na račun poslovnoj banci.

6. Je li dozvoljeno da neprofitna organizacija svoja potraživanja i obveze namiruje prijebojem, cesijom ili drugim oblicima obračunskog izmirenja obveza i naplate potraživanja?

Kao svaka druga pravna ili fizička osoba, neprofitna organizacija može svoja plaćanja obveza i naplatu potraživanja u zemlji i u inozemstvu, osim izravnim novčanim namirenjem, obavljati i kompenzacijom, cesijom, asignacijom ili upućivanjem duga. Riječ je o obračunskom namirenju obveza i naplata potraživanja propisanih Zakonom o obveznim odnosima. Obračunska plaćanja se pod jednakim uvjetima mogu obavljati i u odnosima s inozemnim osobama. Za prijeboj, cesiju, asignaciju ili preuzimanje duga u pravnim poslovima s inozemstvom nije potrebna suglasnost Hrvatske narodne banke. Pravne osobe nemaju obvezu evidentirati obračunska plaćanja preko računa za redovno poslovanje. Naplatu i plaćanja provedena obračunskim načinima plaćanja, samo na temelju vjerodostojnih isprava (izjava, ugovor i dr.), evidentiraju u svojim poslovnim knjigama.

7. Može li račun neprofitne organizacije biti u blokadi? Koje su posljedice takve situacije za poslovanje neprofitne organizacije?

Može i to se događa u slučajevima kad neprofitna organizacija ne izmiruje svoje novčane obveze prema vjerovnicima. Račun može biti blokiran iz čitavog niza razloga, kao npr. u slučaju kad vjerovnik blokira račun na temelju ovršne isprave. Također postoji blokada na temelju pravomoćne sudske presude, blokada radi naplate javnih prihoda temeljem rješenja nadležnih poreznih tijela i dr.

Pravna osoba kojoj je račun u blokadi ne smije, po Zakonu o platnom prometu, obavljati obračunska plaćanja. Postupanje suprotno zahtjevima iz propisa o platnom prometu sankcionirano je kao prekršaj. Pravna osoba kojoj je račun u blokadi nema blagajničkog maksimuma, već je dužna sav novac polagati na žiro-račun kod ovlaštene organizacije.

8. Koje su zakonom propisane obvezne knjigovodstvene evidencije za neprofitne organizacije?

Prema definiciji iz zakonskih propisa, pod neprofitnim organizacijama se podrazumijevaju sve one institucije koje ne pružaju svoje usluge na tržištu i kojima cilj poslovanja nije ostvarivanje profita (dobiti) već zadovoljavanje nekih općekorisnih ciljeva. Po ovoj se definiciji u neprofitne organizacije ubrajaju i tijela državne i lokalne vlasti, proračunski korisnici kao što su škole, fakulteti, sudovi i dr., ali i izvaproračunski fondovi, političke stranke, športska društva i klubovi, udruge građana, vjerske zajednice, humanitarne organizacije, sindikati i dr. Sa računovodstvenog aspekta, prema važećim propisima, ove organizacije vode ili računovodstvo proračunskih korisnika ili računovodstvo neprofitnih organizacija.

Pravilnikom o utvrđivanju proračunskih i izvanproračunskih korisnika državnog proračuna i proračunskih i izvanproračunskih korisnika proračuna jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave utvrđuju se proračunski i izvanproračunski korisnici državnog proračuna i proračunski i izvanproračunski korisnici proračuna jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave. Računovodstvo proračunskih korisnika propisano je Pravilnikom o proračunskom računovodstvu i Računskom planu. Računovodstvo neprofitnih organizacija

uređeno je **Uredbom o računovodstvu neprofitnih organizacija** (Narodne novine, br. 10/08 i 7/09). Knjigovodstvo neprofitnih organizacija vodi se po načelu dvojnog knjigovodstva, a prema rasporedu računa iz Računskog plana za neprofitne organizacije. Neprofitne organizacije obvezne su u svom knjigovodstvu osigurati podatke pojedinačno po vrstama prihoda i rashoda te o stanju imovine, obveza i vlastitih izvora.

Obvezne su sljedeće poslovne knjige:

- **dnevnik** je knjiga u koju se unose poslovne promjene slijedom vremenskog nastanka,
- **glavna knjiga** je sustavna knjigovodstvena evidencija poslovnih promjena nastalih na imovini, obvezama, vlastitim izvorima te приходима i rashodima,
- **pomoćne knjige** jesu analitičke knjigovodstvene evidencije poslovnih događaja koji su u glavnoj knjizi iskazani sintetički i druge pomoćne evidencije o stanju i promjenama imovine i obveza za potrebe nadzora i praćenja poslovanja.

Neprofitne organizacije obvezno vode sljedeće pomoćne knjige: dugotrajne nefinancijske imovine, kratkotrajne nefinancijske imovine (zaliha materijala, proizvoda i robe), financijske imovine i obveza, zatim knjigu (dnevnik) blagajni, evidenciju danih i primljenih jamstava i garancija, evidenciju putnih naloga i korištenja službenih vozila, knjigu izlaznih računa, knjigu ulaznih računa te ostale pomoćne evidencije prema posebnim propisima i svojim potrebama. Posebne pomoćne knjige i analitičke evidencije ne moraju se voditi ako neprofitna organizacija izravnim raščlanjivanjem stavki glavne knjige osigurava potrebne podatke.

Dnevnik i glavna knjiga čuvaju se najmanje 11 godina, a pomoćne knjige najmanje 7 godina. Trajno se čuvaju isplatne liste i analitičke evidencije o plaćama isplaćenim zaposlenicima u radnom odnosu.

9. Jesu li za neprofitne organizacije koje imaju mali opseg poslovanja propisane jednostavnije i manje opsežne evidencije?

Da. Neprofitne organizacije čija je vrijednost imovine uzastopno u prethodne tri godine manja od 230.000,00 kuna na razini godine, i godišnji prihod uzastopno u prethodne tri godine manji od 230.000,00 kuna na razini godine, nije u obvezi vođenja dvojnog knjigovodstva i sastavljanja te predaje financijskih izvještaja za slijedeću godinu (članak 71. Uredbe).

Takva neprofitna organizacija dužna je voditi najmanje:

- knjigu prihoda i rashoda i
- knjigu blagajne

primjenom jednostavnog knjigovodstva i novčanog računovodstvenog načela. Odluku o korištenju ove mogućnosti vođenja knjigovodstva za tekuću poslovnu godinu donosi osnivač neprofitne organizacije, u roku predviđenom za podnošenje financijskih izvještaja za prethodnu poslovnu godinu, a o nastaloj promjeni izvještava Ministarstvo financija na način propisan člankom 72.c Uredbe.

10. Koji su obvezni knjigovodstveni i statistički izvještaji koje izrađuju neprofitne organizacije i kome ih dostavljaju?

Neprofitne organizacije, obveznici sastavljanja i predavanja financijskih izvještaja dužne su sastavljati:

- za poslovnu godinu: **Bilancu, Račun prihoda i rashoda i Bilješke** uz financijske izvještaje;
- za razdoblje od 1. siječnja do 30. lipnja: **Račun prihoda i rashoda**;
- za razdoblje od 1. siječnja do 31. ožujka i od 1. siječnja do 30. rujna: **Skraćeni račun prihoda i rashoda**.

Sadržaj financijskih izvještaja je propisan. Izvještaji se dostavljaju na obrascima koji se mogu nabaviti u knjižarama "Narodnih novina". Obrazce je moguće preuzeti i u elektroničkom obliku, s **mrežnih stranica Ministarstva financija i Financijske agencije (FINA)**. Mogu se koristiti i obrasci kreirani od strane komercijalnih kuća koje se bave poreznim i knjigovodstvenim savjetovanjem, ali i obrasci koje kreira sam obveznik. Izvještaji se za potrebe Ministarstva financija dostavljaju u Financijsku agenciju (FINA), a financijski izvještaji za poslovnu godinu i u Državni ured za reviziju koji je nadležan prema sjedištu neprofitne organizacije. Naime, neprofitne organizacije podliježu državnoj reviziji sukladno posebnom zakonu koji regulira ovu materiju. Neprofitne organizacije koje su donijele Odluku o primjeni članka 71. Uredbe nisu obvezne dostaviti financijske izvještaje u Državni ured za reviziju.

11. Koje druge obvezne evidencije mora voditi neprofitna organizacija?

Ovisno o vrsti i opsegu poslovnih aktivnosti, neprofitna organizacija je obvezna voditi evidencije propisane posebnim zakonima, koji uređuju obavljanje te poslovne aktivnosti. Tako su neprofitne organizacije-obveznici poreza na dodanu vrijednost dužne voditi knjige ulaznih i knjige izlaznih računa propisane Pravilnikom o porezu na dodanu vrijednost (za redovne isporuke, za predujmove i za vlastitu potrošnju).

Organizacije koje imaju priljeve i plaćanja iz inozemstva dužne su voditi nadzornu knjigu priljeva i odljeva deviza i sve druge evidencije iz propisa o deviznom poslovanju i platnom prometu s inozemstvom. Organizacije koje zapošljavaju zaposlenike u radnom odnosu dužne su voditi tzv. matičnu evidenciju zaposlenih, te sve evidencije o isplaćenim plaćama (porezne kartice) i ostvarivanju drugih socijalnih prava zaposlenih (pravo na mirovinsko osiguranje, pravo na naknadu za bolovanje u slučaju spriječenosti za rad i dr.).

Registracija stranih udruga

1. Što se smatra stranom udrugom?

Strana udruga je udruga ili drugi oblik udruživanja osnovan bez namjere stjecanja dobiti koja ispunjava uvjete propisane Zakonom o udrugama, a valjano je osnovana na temelju pravnog poretka strane države. Upisuje se u Registar stranih udruga u Republici Hrvatskoj, kojeg vodi Ministarstvo uprave, i Registar neprofitnih organizacija, kojeg vodi Ministarstvo financija.

2. Pod kojim uvjetima strana udruga može obavljati djelatnost u Republici Hrvatskoj?

Da bi obavljala svoju djelatnost u Republici Hrvatskoj strana udruga mora biti registrirana u Registru stranih udruga RH, kojeg vodi Ministarstvo uprave. Uz **zahtjev za upis u Registar stranih udruga u Republici Hrvatskoj**, dostavlja se:

- izvadak iz registra u kojem je (u zemlji sjedišta) strana udruga upisana, ne stariji od šest mjeseci, iz kojega je vidljivo tko je ovlašten zastupati stranu udrugu te za obavljanje kojih djelatnosti je ona registrirana,
- odluka o osnivanju strane udruge ovjerena od strane javnog bilježnika ako prema zakonu zemlje po kojem je osnovana nije propisan upis u registar,
- odluka o imenovanju osobe ovlaštene za zastupanje strane udruge u Republici Hrvatskoj,
- statut ili drugi akt iz kojeg je vidljivo koje djelatnosti strana udruga obavlja,
- preslika isprave o identitetu osobe ovlaštene za zastupanje strane udruge u Republici Hrvatskoj.

Pored navedenog, osoba ovlaštena za zastupanje prilaže i ovjerene prijevode navedenih dokumenata. Ministarstvo uprave donosi rješenje o upisu strane udruge u Registar. Protiv rješenja može se pokrenuti upravni spor pred Upravnim sudom Republike Hrvatske. Osoba ovlaštena za zastupanje strane udruge dužna je Ministarstvu uprave podnijeti zahtjev za upis promjena: naziva, adrese sjedišta u Republici Hrvatskoj, osobe ovlaštene za zastupanje strane udruge u Republici Hrvatskoj i prestanak djelovanja strane udruge u Republici Hrvatskoj.

3. Može li strana udruga zapošljavati hrvatske državljane?

Strana udruga može zapošljavati hrvatske državljane. Na radne odnose, plaće i druge uvjete rada hrvatskih državljana – zaposlenika u stranoj udruzi, primjenjuju se odredbe zakona koji uređuju radne odnose u Republici Hrvatskoj.

Stranci i osobe bez državljanstva koje će raditi u stranoj udruzi obvezne su pribaviti radnu dozvolu, sukladno posebnim propisima.

4. Može li strana udruga otvoriti ured, predstavništvo ili drugi statusno-organizacijski oblik bez upisa u Registar stranih udruga?

Strana udruga ne može otvoriti ured, predstavništvo ili drugi statusno-organizacijski oblik bez upisa u Registar. Otvaranje takvog ureda pretpostavlja neke minimalne tehničke radnje za

koje je upis u Registar stranih udruga nužan (npr. otvaranje žiro računa, isticanje ploče s tvrtkom na zgradi u kojoj se nalazi sjedište i sl.).

Udruge u poreznom i carinskom sustavu

(Zbog čestih izmjena poreznih propisa, preporučujemo kontaktirati i Ministarstvo financija - [Poreznu upravu](#))

1. Oporezuje li se prihod ili dobit neprofitnih organizacija?

Porezom na dobit se ne oporezuje prihod, već dobit ostvarena u poslovanju. Prema Zakonu o porezu na dobit, neprofitne organizacije nisu obveznici poreza na dobit. Obveznici poreza na dobit su trgovačka društva i druge pravne osobe koje obavljaju gospodarsku djelatnost, samostalno i trajno, radi stjecanja prihoda, dobiti ili drugih gospodarski procjenjivih koristi. Zakonom o porezu na dobit, u čl. 2. st. 6. propisuje se da državne ustanove, ustanove jedinica područne (regionalne) samouprave, ustanove jedinica lokalne samouprave, državni zavodi, vjerske zajednice, političke stranke, sindikati, komore, udruge građana, umjetničke udruge, zaklade i fondacije, sportski klubovi, sportska društva i savezi, **nisu obveznici poreza na dobit**. Međutim, prema članku 2. st. 7. Zakona o porezu na dobit, ako nabrojane neprofitne organizacije obavljaju gospodarsku djelatnost i ako bi neoporezivanje te djelatnosti dovelo do stjecanja neopravdanih povlastica na tržištu, **Porezna uprava može rješenjem utvrditi da je određena organizacija obveznik poreza na dobit za tu gospodarsku djelatnost**.

2. Ako Porezna uprava izda rješenje kojim neprofitna organizacija postaje obveznik poreza na dobit, je li takva organizacija porezni obveznik za sve svoje prihode?

Ne. Neprofitne organizacije koje su rješenjem Porezne uprave proglašene obveznicima poreza na dobit, i nadalje nisu obveznici poreza na dobit na razliku između prihoda i rashoda koju ostvare od obavljanja negospodarskih i neprofitnih djelatnosti zbog kojih su i osnovane. **Takva neprofitna organizacija je porezni obveznik samo za dobit ostvarenu obavljanjem gospodarske djelatnosti, za koju je nadležno tijelo porezne vlasti izdalo rješenje.**

Drugim riječima, ako neprofitna organizacija uz gospodarsku djelatnost ima i prihode od članarina, dotacija i poklona, za taj dio prihoda i pozitivne razlike između prihoda i rashoda, nije obveznik poreza na dobit.

3. Jesu li pokloni i donacije oporezivi prihod neprofitne organizacije?

Nisu. **Pokloni i donacije, za koje neprofitna organizacija ne pruža nikakvu protuuslugu davateljima tih donacija, nisu oporezivi.** Neprofitna organizacija može primati donacije u novcu, stvarima, uslugama i drugim oblicima materijalne imovine koja imaju tržišnu vrijednost, a na primljene donacije ne plaća porez.

4. Da li se članarina neprofitnih organizacija oporezuje porezom na dobit?

Članarina, koju kao svoju statutarnu obvezu plaćaju članovi neprofitne organizacije, nije oporeziva porezom na dobit. Pri tome, članarina ne mora biti određena za sve članove u istom apsolutnom iznosu, ali mora biti određena po istom kriteriju za sve članove. To znači da članarina može biti određena različito za npr. nezaposlene osobe, za umirovljenike i za osobe u radnom odnosu. Ili, članarina može biti određena prema određenom relativnom pokazatelju, npr. u postotku od plaće člana neprofitne organizacije. No, bitno je da se uvijek radi o **članarini koja je osnivačkim aktima određena kao obveza članova neprofitne organizacije.**

Članovi neprofitne organizacije su osobe koje na temelju osnivačkih i drugih akata te organizacije imaju određena, statutom utvrđena, prava i obveze (upravljačka prava, pravo na korištenje usluga neprofitne organizacije bez dodatnog plaćanja i dr.). Sve druge osobe, koje nemaju upravljačka i druga statutom određena prava, nisu članovi već korisnici usluga neprofitne organizacije. U praksi se nerijetko članarinom nazivaju naknade za usluge koje se od korisnika naplaćuju u paušalnom iznosu, što stvara određene dileme. U takvim se slučajevima ne radi o neoporezivoj članarini, već o naknadi za uslugu koja se naplaćuje u unaprijed određenom paušalnom iznosu. Npr. kad neprofitna udruga naplaćuje članarinu za korištenje sportskog terena na način da korisniku odredi mjesečnu ili godišnju članarinu koja omogućuje dva puta tjedno korištenje teniskog terena, ne radi se o članarini već o naknadi za isporučenu uslugu. Korisnik plaća ovu članarinu - naknadu bez obzira hoće li koristiti teren u određeno vrijeme ili neće, ali se ipak ne radi o članarini u poreznom smislu, **već o naknadi za korištenje usluge.** Naime, opći porezni zakon nalaže svima, pa tako i udrugama, prijavljivanje svih činjenica bitnih za oporezivanje, a u pravilu svi koji iznajmljuju prostore i slično, trebali bi biti obveznici poreza na dobit. Stoga, hoće li se na naknadu za korištenje usluge plaćati porez na dobit odlučuje Porezna uprava.

5. Kolika je stopa poreza na dobit?

Dobit ostvarena u Republici Hrvatskoj oporezuje se stopom od **20 %**.

6. Jesu li prihodi koje neprofitna organizacija ostvari od kamata oporezivi?

Načelno nisu. Kad neprofitna organizacija, koja nije obveznik poreza na dobit, ostvaruje prihode od kamata po računima koji se vode u poslovnim bankama, štedionicama i štedno-kreditnim organizacijama (sredstva po viđenju, oročena sredstva, kunska ili devizna), prihod od kamata nije oporeziv. No, ako bi neprofitna organizacija rješenjem bila proglašena obveznikom poreza na dobit, i ako bi pri obavljanju gospodarske djelatnosti ostvarivala prihod od kamata, taj je prihod oporeziv, ali ne automatizmom u trenutku stjecanja kamata, već je oporeziva razlika između ostvarenih ukupnih prihoda i ukupnih rashoda u razdoblju oporezivanja (u pravilu u kalendarskoj godini).

7. Da li oporezivanje dobiti zavisi od tipa neprofitne organizacije?

Ne. Neprofitne organizacije prema zakonskoj definiciji nisu obveznici poreza na dobit. Samo iznimno, ako se bave gospodarskom djelatnošću i ako to Porezna uprava utvrdi posebnim rješenjem, postaju porezni obveznici. U tom slučaju, za prihod ostvaren od obavljanja gospodarske djelatnosti utvrđuju osnovicu za plaćanje poreza na dobit, sukladno Zakonu o porezu na dobit, jednako kao i svaki drugi subjekt koji je obveznik poreza na dobit.

8. Što je osnovica za oporezivanje porezom na dobit kod neprofitne organizacije koju je Porezna uprava rješenjem proglasila obveznikom poreza na dobit?

Polazna veličina za određivanje osnovice poreza na dobit je razlika između ostvarenih prihoda i rashoda od gospodarske djelatnosti u razdoblju oporezivanja (u pravilu u kalendarskoj godini), korigirana za neke stavke koje uvećavaju i za neke stavke koje umanjuju osnovicu porez na dobit. Razlika između prihoda i rashoda (tzv. računovodstvena dobit) pri utvrđivanju osnovice poreza na dobit **uvećava** se sukladno članku 7. Zakona o porezu na dobit. Prema navedenom Zakonu, između ostalog, osnovica poreza na dobit uvećava se i za sljedeće stavke:

- 70% izdataka za reprezentaciju, pod čime se podrazumijevaju izdaci za ugošćenja, darove, plaćanja izdataka za odmor, rekreaciju, šport, razonodu, za zakup automobila, plovila i zrakoplova, kuća za odmor, te drugi slični izdaci učinjeni radi ugošćenja i darivanja poslovnih partnera;
- 30 % izdataka za troškove osobnih automobila i drugih izdataka za troškove osobnog prijevoza, te izdataka za korištenje rent-a-car vozila, osim troškova osiguranja osobnih automobila i drugih sredstava za prijevoz, izdataka za godišnji porez na cestovna motorna vozila i rashoda po osnovu kamata za financiranje nabave automobila i drugih sredstava za osobni prijevoz koji su u cijelosti porezno dopustivi rashod;
- amortizaciju iznad najviših porezno dopustivih stopa;
- izdatke za novčane kazne i prekršaje,
- sve druge izdatke koji nisu izravno povezani s ostvarivanjem dobiti, a kada za izdatke ne postoji obveza plaćanja poreza na dohodak.

Razlika između prihoda i rashoda (tzv. računovodstvena dobit), pri utvrđivanju osnovice poreza na dobit **umanjuje** se sukladno članku 6. Zakona o porezu na dobit. Prema navedenom Zakonu, osnovica poreza na dobit može se umanjiti, između ostalog, za sljedeće stavke:

- prihode od dividendi ili udjela u dobiti ostvarene temeljem udjela u kapitalu kod drugih poduzetnika, i
- dio amortizacije koji u ranijim razdobljima oporezivanja nije bio priznat kao porezno dopustivi rashod.

9. Je li neprofitna organizacija obvezna voditi zasebno knjigovodstvo za gospodarsku djelatnost, a zasebno za osnovnu statutarnu djelatnost zbog koje je osnovana, kako bi mogla identificirati sve izdatke koji se odnose na gospodarsku djelatnost, a koji uvećavaju ili umanjuju osnovicu poreza na dobit?

[Uredbom o računovodstvu neprofitnih organizacija](#) ne propisuje se primjena fondovskog računovodstva. To znači da je neprofitna organizacija obvezna organizirati vođenje računovodstva (knjigovodstva) jedinstveno za sve poslovne događaje kroz jednu glavnu knjigu kao jedinstvenu i cjelovitu evidenciju svih poslovnih događaja. I dalje je moguće, prema odluci neprofitne organizacije, ustrojavanje sustava fondovskog računovodstva i njegovo prilagođavanje internim potrebama. Na primjer, neprofitna organizacija raspolaže s voznim parkom od pet osobnih automobila od čega su tri namijenjena obavljaju negospodarske djelatnosti, a dva se koriste u obavljaju gospodarske djelatnosti kojom se prikupljaju sredstva za financiranje ciljeva neprofitne organizacije. Porezno su nepriznati rashodi u visini 30% izdataka koji se odnose na dva automobila koja se koriste u svrhu obavljanja gospodarske djelatnosti (a ne za svih pet osobnih automobila), pa je u interesu

neprofitne organizacije da u svom knjigovodstvu osigura odvojene podatke o izdacima za osobne automobile, raščlanjeno prema namjeni za koju se koriste. Dakako da je u brojnim primjerima vrlo teško sasvim precizno odvojiti rashode za gospodarsku od rashoda negospodarske djelatnosti. Pri tome se uvijek, kada je to moguće, trebaju koristiti prirodni, a samo iznimno financijski parametri. Na primjer, ako se djelatnost odvija u istom prostoru, troškove grijanja je najuputnije razlučiti prema kriteriju korisne površine poslovnog prostora koji se koristi za gospodarsku djelatnost i površine prostora koji se koristi za neprofitnu djelatnost.

10. U kojim rokovima je neprofitna organizacija, koja je rješenjem Porezne uprave utvrđena obveznikom poreza na dobit, obvezna nadležnim poreznim organima prijavljivati obvezu za porez na dobit?

Obveza za porez na dobit utvrđuje se nakon isteka kalendarske godine, najkasnije do **30. travnja tekuće godine za prethodnu kalendarsku godinu**. Za poslovne subjekte koji posluju kraće od godinu dana, obveza za porez na dobit utvrđuje se najkasnije **četiri mjeseca nakon isteka razdoblja za koje se utvrđuje dobit**. Na primjer, ako je porezni obveznik počeo poslovati polovinom godine, u mjesecu srpnju, najkasnije do 30. travnja sljedeće godine podnosi prijavu poreza na dobit za odgovarajuće razdoblje poslovanja u prethodnoj godini (za razdoblje srpanj – prosinac). Isto tako, ako poslovni subjekt prestaje poslovati tijekom godine (npr. likvidacija se provodi u svibnju), obvezan je u roku četiri mjeseca dostaviti prijavu poreza na dobit za razdoblje od početka kalendarske godine do završetka poslovanja (u ovom primjeru za razdoblje siječanj – svibanj, najkasnije do 30. rujna).

11. Jesu li za prijavu poreza na dobit propisani obrasci? Gdje se mogu nabaviti? Kome se dostavljaju propisani obrasci?

Prijava poreza na dobit podnosi se na propisanom obrascu koji nosi oznaku “PD - obrazac”. Osim ovog obrasca, obveznici poreza na dobit dužni su poreznoj vlasti dostaviti i financijske izvještaje (bilanca i račun prihoda i rashoda). Obrasci za prijavu poreza na dobit mogu se kupiti u svakoj specijaliziranoj knjižari koja prodaje tiskanice “Narodnih novina” ili preuzeti na [mrežnim stranicama Porezne uprave](#) (obraci). Porezni obveznik može prijavu predati na obrascu koji sam sastavi na računaru i otisne na papir, a koja je sadržajem identična propisanom PD obrascu. Prijava poreza na dobit dostavlja se Poreznoj upravi **nadležnoj prema mjestu registriranog sjedišta neprofitne organizacije, a može se poslati i elektroničkim putem u okviru sustava e-porezna**.

12. Ima li neprofitna organizacija, koja je rješenjem Porezne uprave utvrđena obveznikom poreza na dobit, posebne olakšice pri utvrđivanju obveze za porez na dobit?

Za gospodarsku djelatnost koju obavljaju i po osnovu koje su obveznici poreza na dobit, neprofitne organizacije nemaju nikakvu posebnu olakšicu u odnosu na druge obveznike poreza na dobit. Porezne olakšice za obveznike poreza na dobit propisane su sukladno posebnim propisima (Zakon o državnoj potpori za obrazovanje i izobrazbu, Zakon o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju, Zakon o područjima posebne državne skrbi, Zakon o području Grada Vukovara, Zakon o brdsko-planinskim područjima, Zakon o slobodnim zonama, Zakon o poticanju ulaganja, Pomorski zakonik).

13. Kakve su obveze neprofitnih organizacija koje obavljanjem gospodarske djelatnosti ostvaruju porezni gubitak u poslovanju?

Ako se u postupku utvrđivanja porezne osnovice utvrdi negativna porezna osnovica, porezni obveznik posluje s poreznim gubitkom. Neprofitna organizacija koja je rješenjem Porezne uprave postala obveznik poreza na dobit, a koja ostvari porezni gubitak, može ga nadoknaditi umanjivanjem porezne osnovice u sljedećim poreznim razdobljima. Porezni se gubitak može prenositi u **sljedećih pet godina**.

Ako se osim poreznog gubitka ostvaruje i računovodstveni gubitak (ako su u dužem periodu rashodi veći od prihoda), takvo poslovanje je signal koji bi organima upravljanja i tijelima koja su u neprofitnoj organizaciji nadležna za donošenje financijskih odluka morao biti pokazatelj nužnosti donošenja odgovarajućih poslovnih odluka.

14. Kada se plaća porez na dobit po odbitku?

Porez na dobit po odbitku je porez kojim se oporezuje dobit koju u Republici Hrvatskoj ostvari nerezident, uz uvjet da je nerezident pravna osoba (nerezident je pravna osoba sa sjedištem u inozemstvu). Obveznik plaćanja poreza na dobit po odbitku je tuzemni isplatelj koji inozemnom primatelju plaća naknadu za kamatu (osim bankarskih kamata i kamata na robne kredite), naknadu za korištenje autorskih prava i drugih prava intelektualnog vlasništva, naknadu za usluge istraživanja tržišta, poreznog i poslovnog savjetovanja, revizorske i slične usluge.

Porez na dobit po odbitku plaća se po stopi od **12%, 15% ili 20%, ili prema ugovoru o izbjegavanju dvostrukog oporezivanja**. Porezna obveza dospijeva u trenutku plaćanja naknade za koju je propisano oporezivanje porezom na dobit po odbitku.

Porez na dobit po odbitku se plaća po stopi od 20% na sve vrste usluga koje su plaćene osobama koje imaju sjedište ili mjesto stvarne uprave, odnosno nadzora poslovanja u državama, osim država članica Europske unije, u kojima je opća ili prosječna nominalna stopa oporezivanja dobiti niža od 12,5%, a država je objavljena u Popisu država koji donosi ministar financija i koji se objavljuje na mrežnim stranicama Ministarstva financija i Porezne uprave Republike Hrvatske.

Ako je primatelj naknade, za koju je propisana obveza plaćanja poreza na dobit po odbitku, rezident države s kojom Hrvatska primjenjuje ugovor o izbjegavanju dvostrukog oporezivanja, tada odredbe međunarodnog ugovora imaju prednost u primjeni u odnosu na tuzemno zakonodavstvo.

15. Koji su rokovi plaćanja poreza na dobit?

Obveznici poreza na dobit tijekom godine plaćaju **predujam** poreza na dobit na osnovi prijave poreza na dobit u prethodnoj kalendarskoj godini. Iznos mjesečnog predujma poreza na dobit utvrđuje se tako da se godišnja obveza za porez na dobit podijeli s brojem mjeseci poslovanja u toj godini. **Obveza za mjesečne predujmove dospijeva posljednjeg dana u tekućem mjesecu za prethodni mjesec. Predujmovi se počinju plaćati tek nakon**

podnesene prve porezne prijave. Godišnja obveza plaćanja poreza na dobit dospijeva najkasnije 30. travnja tekuće godine za prethodnu godinu. Godišnja obveza za porez na dobit uspoređuje se s plaćenim predujmovima te se utvrđuje razlika za uplatu ili eventualno razlika više plaćenog poreza od konačno utvrđene obveze za kalendarsku godinu. U slučaju kad je plaćanjem predujmova preplaćena obveza utvrđena na godišnjoj razni, porezni obveznik može po konačnom obračunu zahtijevati povrat više plaćenog poreza na dobit ili može plaćene iznose koristiti kao unaprijed plaćene predujmove za naredno porezno razdoblje.

16. Može li neprofitna organizacija slobodno raspolagati ostvarenom dobiti?

Da. Neprofitna organizacija koja je obveznik poreza na dobit slobodno raspolaže iznosom neto dobiti, tj. dobiti umanjene za porez na dobit. Ovlašteni organi **neprofitne organizacije bez miješanja poreznih vlasti odlučuju o upotrebi i raspolaganju dobiti nakon oporezivanja.**

Međutim, to ne znači da u raspodjeli neto dobiti ne postoje izvjesna ograničenja. Člankom 5. st. 4. Zakona o udrugama, kojim se regulira djelatnost udruge, izrijeком se zabranjuje udruzi da djelatnost obavlja radi stjecanja dobiti za svoje članove ili za treće osobe. Ako u obavljaju djelatnosti udruge ostvari dobit, ona se mora sukladno statutu koristiti isključivo za obavljanje i unapređenje djelatnosti udruge, kojima se ostvaruju njezini ciljevi propisani statutom i drugim osnivačkim aktima. Isto tako, članak 16. st. 5. Zakona o zakladama i fondacijama propisuje da se imovina zaklade, uključujući i imovinu koju zaklada stekne gospodarskim iskorištavanjem svoje imovine, može koristiti samo za ostvarivanje svrhe za koju je zaklada osnovana. Ova se odredba istovjetno primjenjuje i na fondacije (članak 32. st. 2. istog Zakona). Isto tako, Zakon o ustanovama izrijeком određuje da se dobit ostvarena poslovanjem ustanove isključivo koristi za unapređenje djelatnosti za koju je ustanova osnovana.

Iako u poreznom i pravnom sustavu kojim je uređeno poslovanje neprofitnih organizacija o tome nema izričitih odredbi, neprofitnim organizacijama je dozvoljeno reinvestirati ostvarenu dobit. Odluku o tome isključivo donosi ovlašteno tijelo neprofitne organizacije. Naime, niti jednim propisom nije određeno koji se dio dobiti ostvarene u jednoj godini mora iskoristiti za provođenje osnovnih statutarnih ciljeva organizacije pa je dozvoljeno donijeti odluku o reinvestiranju dobiti. Dakako, opet pod uvjetom da se ostvarena dobit kroz novo investiranje u krajnjoj instanci koristi isključivo za obavljanje i unapređenje statutarnih ciljeva organizacije.

NAPOMENA: Gore navedena reinvestirana dobiti udruge nije reinvestirana dobit u smislu članka 6. stavka 1. točke 6. Zakona o porezu na dobit. Naime, udruge koja obavlja gospodarsku djelatnost ne može ostvariti oslobođenje od plaćanja poreza na dobit, odnosno poreznu olakšicu za reinvestirenu dobit jer nema temeljnog kapitala.

Udruge koje već obavljaju neku gospodarsku djelatnost koja je profitna, prema novim izmjenama Zakona o trgovačkim društvima (NN 11/12), mogu osnovati i malo trgovačko društvo pri čemu je temeljni kapital samo 100 kuna.

17. Jesu li donacije i potpore u novcu, dobrima i uslugama koje gospodarski subjekti daruju neprofitnim organizacijama, porezno priznati rashod za onoga tko daje donaciju?

Obveznici poreza na dobit mogu u svoje rashode poslovanja, koji im umanjuju osnovicu poreza, uključiti darovanja u naravi ili u novcu dana u kulturne, znanstvene, odgojno-obrazovne, zdravstvene, humanitarne, športske, vjerske i druge svrhe, udrugama i drugim osobama koje ove djelatnosti obavljaju u skladu s posebnim propisima, **do visine 2% ukupnog prihoda ostvarenog u prethodnoj kalendarskoj godini**. Obveznici porez na dohodak mogu, po osnovu danih darovanja za neprofitne namjene, povećati svoj osobni odbitak (osobni odbitak je neoporezivi dio dohotka) za iznose danih darovanja, ali najviše do 2% ukupnih primitaka ostvarenih u prethodnoj kalendarskoj godini. Porezna olakšica pri davanju donacija propisana je ne samo za pravne i fizičke osobe koje obavljaju gospodarsku djelatnost, već i za sve fizičke osobe nezavisno iz kojeg izvora ostvaruju dohodak. Tako npr. osoba koja ostvaruje dohodak samo temeljem radnog odnosa, a tijekom godine daruje za neku od nabrojanih neprofitnih namjena, može podnošenjem godišnje prijave poreza na dohodak ostvariti pravo na povećani osobni odbitak za svotu izdatka za darovanja te tako umanjiti poreznu osnovicu.

18. Pod kojim uvjetima je dozvoljen i veći neoporezivi iznos donacije od 2% ukupnog prihoda iz prethodne godine?

Ako iznos donacije prelazi 2% ukupnog prihoda prethodne godine, potrebno je **pribaviti potvrdu nadležnog ministarstva** ovisno o namjeni za koju je dana donacija. Iznos porezno dopustive donacije time je praktično neograničen, uz prethodno pribavljenu potvrdu nadležnog ministarstva iz koje je razvidna svrha i program za koji će se donacija utrošiti. Koje je ministarstvo nadležno, ovisi o namjeni za koju se daruje i o djelatnosti organizacije kojoj je namijenjena donacija. Ako se donacija koja prelazi 2% ukupnog prihoda daje za šport, potrebno je pribaviti potvrdu Ministarstva znanosti, prosvjete i športa, za donaciju koja se daje zdravstvenim ustanovama i humanitarnim organizacijama nužna je potvrda Ministarstva zdravstva i socijalne skrbi, itd.

19. Koja je dokumentacija potrebna za davanje donacija u novcu, a koja kad se daju dobra ili usluge?

Kad se donacija daje u novcu, dovoljno je da ovlašteno tijelo o tome donese odluku (uprava trgovačkog društva, poduzetnik pojedinac) i da se **novčana sredstva uplate sa žiro-računa darovatelja na žiro-račun ustanove, udruge ili druge organizacije** kojoj je donacija namijenjena. Kad se donacija daje fizičkim osobama koje obavljaju djelatnost u skladu s posebnim propisima, npr. samostalnom umjetniku ili vrhunskom športasu, tada je također nužno odgovarajući iznos doznačiti na **žiro-račun fizičke osobe** (ne u gotovini!). Ako se donacija daje **u dobrima ili uslugama**, potrebno je da i davatelj i primatelj donacije o tome imaju **vjerodostojne isprave** (npr. zapisnik o preuzimanju robe, otpremnica i sl.). Tako npr. ako proizvođač voćnih sokova daje donaciju amaterskom športskom klubu u sokovima, nužno je da i proizvođač sokova i športski klub raspolažu ispravom koja sadrži podatke o vrsti, količini i cijeni darivanih predmeta.

20. Kad se donacija umjesto u novcu daje u stvarima ili uslugama, a darovatelj je obveznik poreza na dodanu vrijednost, je li obavezan na isporučena dobra i usluge obračunati porez na dodanu vrijednost?

Ako je davatelj donacije obveznik poreza na dodanu vrijednost i daje donaciju ili potporu u stvarima ili uslugama koje podliježu oporezivanju porezom na dodanu vrijednost, **tada je obvezan platiti porez na dodanu vrijednost** na darivane predmete ili usluge. Pri tome mu je i obračunati porez na dodanu vrijednost, zajedno s vrijednošću darivanih predmeta ili usluga, porezno dopustivi rashod pri utvrđivanju osnovice poreza na dobit, a do visine 2% ukupnog prihoda prethodne godine. Obveza obračunavanja poreza na dodanu vrijednost ovisi o tome je li isporučitelj dobra ili usluge porezni obveznik PDV-a i o tome je li riječ o isporuci dobra odnosno usluge koja se po hrvatskim propisima oporezuje porezom na dodanu vrijednost.

1. primjer - Trgovačko društvo, obveznik PDV-a, koje daruje odjevne predmete humanitarnoj organizaciji dužno je na **tržišnu** vrijednost darivanih predmeta obračunati porez na dodanu vrijednost po stopi od **25%**, a ukupni iznos koji predstavlja vrijednost predmeta zajedno s obračunatim porezom na dodanu vrijednost, porezno je dopustivi rashod do propisanih iznosa;

2. primjer - Trgovačko društvo koje humanitarnoj organizaciji daruje kruh, mlijeko, lijekove i ortopedska pomagala s posebne liste lijekova i ortopedskih pomagala Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje, na tu isporuku ne obračunava porez na dodanu vrijednost 5% jer se radi o proizvodima koji se u Republici Hrvatskoj oporezuju nultom stopom PDV-a;

3. primjer - Banka daruje trenirke, tenisice i drugu sportsku opremu sportskom klubu; na vrijednost darivanih stvari banka ne obračunava porez na dodanu vrijednost ako pri nabavi tih dobara nije koristila ulazni pretporez.

21. Što je osnovica za obračun poreza na dodanu vrijednost u slučaju kad trgovačko društvo daruje proizvode ili usluge na koje zaračunava porez na dodanu vrijednost?

Pri darivanju proizvoda na koje se obračunava porez na dodanu vrijednost, osnovica za obračun obveze za PDV ovisi o tome daruju li se proizvodi proizvedeni u poduzeću ili proizvodi kupljeni na tržištu. Ako se daruju proizvodi proizvedeni u poduzeću, porez na dodanu vrijednost se obračunava na osnovicu u visini troškova proizvodnje utvrđenih po računovodstvenim propisima. Ako se daruje trgovačka roba i drugi proizvodi kupljeni na tržištu, porez na dodanu vrijednost se obračunava na cijenu nove nabave (dakle, na vrijednost umanjenu za trgovačku maržu). **Kod davanja usluga**, porez na dodanu vrijednost se obračunava na tržišnu vrijednost tih usluga važeću u mjestu davanja.

22. Jesu li sve neprofitne organizacije obveznici poreza na dodanu vrijednost?

Načelno nisu. Većina neprofitnih organizacija nisu obveznici poreza na dodanu vrijednost (PDV). U pravilu su obveznici poreza na dodanu vrijednost trgovačka društva i fizičke osobe koje obavljaju poduzetničku, gospodarsku djelatnost, dakle oni koji svojim kupcima prodaju dobra ili obavljaju usluge uz naknadu. Porez na dodanu vrijednost je oblik posrednog poreza na potrošnju koji, u ime i za račun Države, od krajnjih potrošača naplaćuju poduzetnici koji potrošačima prodaju dobra i usluge oporezive PDV-om. Neprofitne organizacije se u pravilu ne bave poduzetničkom djelatnošću pa najčešće i nisu obveznici poreza na dodanu vrijednost. Neprofitna organizacija postaje obveznik poreza na dodanu vrijednost ako joj vrijednost isporučenih (prodanih) dobara i obavljenih usluga koje nisu oslobođene PDV-a prelazi svotu od **230.000,00 kuna godišnje (od 01. siječnja 2013. iznos od 85.000,00 kn zamijenjen iznosom od 230.000,00 kn).**

23. Koja je u poreznom smislu razlika između neprofitnih organizacija koje jesu i onih koje nisu obveznici poreza na dodanu vrijednost?

Neprofitne organizacije koje su obveznici PDV-a dužne su na sve svoje isporuke (dakle, na sva dobra i usluge) **koje prodaju kupcima ili daju bez naknade**, zaračunavati porez na dodanu vrijednost. U Hrvatskoj se većina isporučenih dobara i usluga oporezuje stopom poreza na dodanu vrijednost od 23%. Porezna obveza koju uplaćuju u Državni proračun utvrđuje se kao razlika između poreza na dodanu vrijednost koji zaračunavaju kupcima i pretporeza koji su kao ulazni porez odbili s računa svojih dobavljača (kreditna metoda ubiranja PDV-a). Naime, organizacije obveznici PDV-a imaju pravo s ulaznih računa za kupnju proizvoda i usluga **koje im služe za obavljanje gospodarske djelatnosti** odbiti PDV koji su im zaračunali dobavljači i time umanjiti uplatu porezne obveze u Državni proračun.

Neprofitne organizacije koje nisu porezni obveznici PDV-a snose taj porez kao krajnji potrošači. One ne zaračunavaju PDV svojim kupcima pa su za krajnjeg korisnika njihove isporuke u pravilu jeftinije. No, te organizacije nemaju ni pravo odbiti pretporez s ulaznih računa za kupljena dobra, odnosno nabavu, već snose zaračunani PDV kao sastavni dio cijene kupljenih artikala ili usluga (npr. kao dio cijene kancelarijskog materijala, nabavljene dugotrajne imovine i dr.). Stoga njihove isporuke ne mogu biti jeftinije za ukupnih **25%** u odnosu na iste organizacije koje jesu obveznici PDV jer su im rashodi poslovanja veći upravo za PDV sadržan u ulaznim računima.

24. Što se ubraja u kriterij od 230.000 kn oporezivog prometa kao granica za obvezan ulazak u krug obveznika poreza na dodanu vrijednost? Ulaze li u tu veličinu prihodi od donacija i članarina?

Kriterij od 230.000 kn godišnjeg prometa **za tekuću godinu** određuje se od prometa oporezivog porezom na dodanu vrijednost **iz prethodne godine**. Riječ je o isporukama dobara i usluga, obavljenim uz plaćanje naknade. Primitak novca bez izravne protučinidbe ne podliježe oporezivanju PDV-om. To znači da se na **primljene donacije, odnosno potpore za koje se ne obavlja protuusluga** ne zaračunava porez na dodanu vrijednost, pa se one i ne uključuju u kriterij za određivanje oporezivog prometa. **Članarine** koje su naplaćene od članova neprofitne organizacije sukladno statutu i drugim aktima, određene po istom kriteriju za sve članove (što ne mora nužno značiti i u istom apsolutnom iznosu), također ne ulaze u kriterij oporezivog prometa od 230.000 kn godišnje. Ako je razdoblje poslovanja u prethodnoj kalendarskoj godini kraće od godinu dana, kriterij za obvezan ulazak u sustav PDV-a određuje se razmjerno razdoblju poslovanja.

25. Koje neprofitne organizacije nisu obveznici poreza na dodanu vrijednost nezavisno od veličine ostvarenog prometa?

Neprofitne organizacije koje obavljaju isključivo oslobođene isporuke iz članka 11. i 11.a Zakona o PDV-u nisu obveznici poreza na dodanu vrijednost neovisno o veličini ostvarenog prometa.

Prema članku 11. Zakona o PDV-u, plaćanja poreza na dodanu vrijednost oslobođene su usluge što ih za svoje članove obavljaju udruženja osoba koje obavljaju djelatnosti

oslobođene poreza ili za koje nisu porezni obveznici, ako su te usluge namijenjene neposredno za obavljanje njihove djelatnosti, uz uvjet da ta udruženja od svojih članova za obavljene usluge zahtijevaju samo nadoknadu njihova dijela troškova i da takvo oslobođenje ne dovodi do narušavanja tržišnog natjecanja.

Prema članku 75. Pravilnika o PDV-u plaćanja poreza na dodanu vrijednost oslobođene su usluge koje neprofitne organizacije, čiji su ciljevi vjerske, domoljubne, filozofske, dobrotvorne ili druge općekorisne naravi, obave svojim članovima u skladu sa statutima ili drugim pravilima tih organizacija. Oslobođenje se primjenjuje neovisno o tome plaćaju li članovi navedenih organizacija članarinu u skladu s pravilima tih organizacija ili se njihova djelatnost temelji na donacijama i dobrovoljnim priložima. Ovo oslobođenje primjenjuje se i na isporuke dobara pod uvjetom da su isporuke tih dobara usko povezane s obavljenim uslugama ili su sastavni dio tih usluga. Ako udruge, osnovane na temelju posebnih propisa, radi ispunjavanja svojih statutom utvrđenih zadaća ubiru članarinu, članarina ne predstavlja naknadu za isporuku dobara odnosno obavljanje usluga. Ako udruge za prikupljenu članarinu obavljaju određene isporuke dobara odnosno usluga tada članarina predstavlja naknadu za te isporuke. O članarini se radi u slučaju ako se članski doprinos utvrđuje po određenom kriteriju jednako za sve članove. Isporuke dobara ili obavljene usluge koje pruža udruga oslobođene su plaćanja poreza na dodanu vrijednost ako je vrijednost takvih članarina u prethodnoj godini bila manja od 230.000,00 kn.

Člankom 11. Zakona o PDV-u, koji se počeo primjenjivati 01.01.2010. godine, propisano je oslobođenje od plaćanja PDV-a za isporuke dobara i usluga u određenim djelatnostima od javnog interesa. Navedene djelatnosti oporezuju se na način da su određene isporuke dobara i usluga od javnog interesa oslobođene plaćanja poreza na dodanu vrijednost ako ih obavljaju ustanove, tijela sa javnim ovlastima ili druge organizacije slične prirode koje Republika Hrvatska priznaje kao takve i te isporuke oslobođene su poreza na dodanu vrijednost bez prava na odbitak pretporeza. Međutim, ako te iste ustanove, tijela ili organizacije istovremeno obavljaju i isporuke koje nisu oslobođene plaćanja poreza na dodanu vrijednost, tada za taj dio svog poslovanja postaju obveznici PDV-a s pravom na odbitak pretporeza.

Plaćanja poreza na dodanu vrijednost prema članku 11. Zakona o PDV-u, između ostalih, oslobođene su:

- usluge bolničke i medicinske njege koje se obavljaju temeljem javnih ovlasti, te isporuke dobara vezanih uz liječenje,
- usluge i isporuke dobara vezane uz liječenje što ih obavljaju doktori medicine, stomatologije, psiholozi, medicinske sestre, primalje, fizioterapeuti, psiholozi i biokemijski laboratoriji, u privatnoj praksi,
- usluge što ih, uz propisane uvjete, za svoje članove obavljaju udruženja osoba koje obavljaju djelatnosti oslobođene poreza,
- usluge i isporuke dobara vezane uz socijalnu skrb, zaštitu djece i omladine, obrazovanje, nastava koju u obrazovnim ustanovama održavaju neovisni nastavnici, ustupanje osoblja vjerskih organizacije u točno određene svrhe,
- isporuke dobara i usluge koje obave udruge i neprofitne organizacije čiji su ciljevi vjerske, domoljubne, filozofske, dobrotvorne ili druge općekorisne naravi,
- usluge i s njima povezane isporuke dobara javnih ustanova u kulturi i drugih organizacija u kulturi koje se takvima smatraju prema propisima Republike Hrvatske, te isporuke umjetničkih organizacija i samostalnih umjetnika,
- usluge i isporuke dobara kad organizacije humanitarnog, socijalnog karaktera, škole,

bolnice i slično organiziraju priredbe na kojima se prikupljaju sredstva u njihovu korist,

- usluge prijevoza bolesnih ili ozlijeđenih osoba kad te usluge obavljaju ovlaštena tijela u posebno izrađenim vozilima...

Organizacije iz čl. 11. Zakona o PDV-u postaju porezni obveznici kad, osim osnovnih djelatnosti, obavljaju druge djelatnosti koje su oporezive porezom na dodanu vrijednost ako ostvare promet od tih dopunskih djelatnosti veći od 230.000kn. Na primjer, ako se ustanova, registrirana za skrb o studentskom standardu, dodatno bavi i iznajmljivanjem poslovnog prostora, postaje porezni obveznik za tu djelatnost ako od iznajmljivanja poslovnog prostora ostvaruje promet koji je veći od 230.000 kn godišnje.

Organizacije iz čl. 6. Zakona (političke stranke, sindikati, komore) nisu obveznici poreza na dodanu vrijednost ako obavljaju poslove **u okviru svog djelokruga ili ovlasti**, čak i ako im promet prelazi godišnju svotu od 230.000 kn. Organizacije iz čl. 6. Zakona mogu na vlastiti zahtjev ili na prijedlog drugih zainteresiranih poduzetnika kojima konkuriraju na tržištu, postati obveznici PDV-a, ali samo po rješenju nadležne Porezne uprave, a ne po vlastitoj odluci.

26. Kakav je porezni položaj neprofitnih organizacija koje nisu obveznici poreza na dodanu vrijednost? Jesu li ove organizacije u porezno povoljnijem položaju od neprofitnih organizacija koje su obveznici poreza na dodanu vrijednost?

Ako se neprofitne organizacije ne bave gospodarskom djelatnošću i ako obavljaju isporuke **od javnog interesa iz članka 11. Zakona o PDV-u** za građane - krajnje potrošače, tada je načelno povoljniji položaj onih organizacija koje nisu porezni obveznici PDV-a. Suštinski sadržaj rada neprofitne organizacije je ostvarivanje nekih statutom utvrđenih ciljeva u odnosu na svoje korisnike, pa činjenica da neprofitna organizacija **članovima** koji su najčešće građani - krajnji potrošači, ne zaračunava PDV **za članarinu utvrđenu u skladu s pravilima tih organizacija, pod uvjetom da to oslobodenje, odnosno nezaračunavanje PDV-a neće narušiti tržišno natjecanje**, u konačnici može rezultirati nižom cijenom usluga. No, organizacija koja nije porezni obveznik PDV-a i sama djeluje kao krajnji potrošač. Pri kupnji svih dobara i usluga na tržištu, ona snosi PDV kao konačni trošak svog poslovanja.

27. Postoje li situacije u kojima neprofitna organizacija koja nije porezni obveznik PDV-a i koja pri kupnji dobara i usluga snosi porez na dodanu vrijednost kao krajnji potrošač, sama obračunava poreznu obvezu za PDV?

Da. To su u praksi relativno rijetke situacije kada organizacija, koja nije porezni obveznik PDV-a, postaje povremeni porezni obveznik. Riječ je o slučajevima kad je organizacija sa sjedištem u Hrvatskoj primatelj usluge koju joj je obavio inozemni poduzetnik, a za koju je na temelju čl. 5. Zakona o porezu na dodanu vrijednost propisano mjesto oporezivanja u Republici Hrvatskoj. To su sljedeće usluge:

- u svezi s nekretninama (**uključujući najam ili zakup**) u Republici Hrvatskoj, koje je tuzemnoj organizaciji obavio poduzetnik sa sjedištem u inozemstvu, a te usluge su znanstvene, umjetničke, nastavne, športske, zabavne i slične usluge; i njihovo organiziranje, ako su obavljene na području Republike Hrvatske;

- prijevoza na dionici puta u Republici Hrvatskoj;
- pomoćne usluge u prijevozu obavljene u Republici Hrvatskoj;
- promidžbene usluge, usluge inženjera, odvjetnika, revizora, tumača, prevoditelja i druge usluge savjetovanja, usluge ustupanja i korištenja autorskih prava, usluge obrade podataka, ustupanje informacija, ustupanje osoblja, odustajanje od obavljanja poslovne aktivnosti, iznajmljivanje pokretnih dobara (osim prijevoznih sredstava) i sve usluge posredovanja u svezi s ovim uslugama, koje domaćem primatelju obavi poduzetnik sa sjedištem u inozemstvu.

U svim nabrojanim slučajevima, domaći primatelj usluge koju je obavio strani poduzetnik sam obračunava obvezu za porez na dodanu vrijednost i uplaćuje ga na odgovarajući račun Državnog proračuna. Ako je riječ o poreznom obvezniku PDV-a, tako plaćeni porez koristi kao svoj pretporez. Ako se radi o organizaciji koja nije porezni obveznik PDV-a, uplaćeni porez povećava rashode poslovanja te organizacije.

Primjer:

Neprofitna udruga koja nije porezni obveznik PDV-a organizira koncert na kojem nastupa inozemni izvođač. Koncert se održava u Hrvatskoj. Domaći organizator koncerta je obvezan, na vrijednost usluge koju je obavio inozemni izvođač koji nije samostalni umjetnik, sam obračunati obvezu za porez na dodanu vrijednost po stopi od **25%** i uplatiti je u Državni proračun. S obzirom da neprofitna organizacija-organizator koncerta nije porezni obveznik, tako uplaćeni porez na dodanu vrijednost povećava njezine izdatke za troškove organizacije koncerta. Da se radilo o neprofitnoj udruzi koja je obveznik poreza na dodanu vrijednost, također bi postojala obveza za uplatu obveze za PDV na vrijednost usluge koju je domaćem naručitelju obavio inozemni izvođač koji nije samostalni umjetnik, ali bi se tako uplaćeni PDV mogao odbiti kao pretporez ako se radi o koncertu koji se priređuje u svrhu obavljanja gospodarske djelatnosti. Ako se radi o usluzi samostalnog umjetnika koja je oslobođena PDV-a domaći organizator nije obvezan zaračunati PDV

28. Imaju li neprofitne organizacije neke olakšice pri nabavi dobara i usluga i plaćanju poreza na dodanu vrijednost?

Kad neprofitna organizacija, koja **nije obveznik PDV-a**, u zemlji nabavlja dobra ili usluge ili uvozi dobra iz inozemstva, a ta dobra i usluge plaća iz sredstava koja potječu iz prihoda ostvarenih u zemlji (od donacija u zemlji, od članarine, od vlastite djelatnosti i dr.), snosi porez na dodanu vrijednost sadržan u cijeni kao dio troška nabave tog dobra ili usluge. Kad se radi o neprofitnoj organizaciji **koja je obveznik PDV-a**, i koja u zemlji nabavlja dobra ili usluge ili uvozi dobra iz inozemstva, a ta dobra i usluge plaća iz sredstava koja potječu iz prihoda ostvarenih u zemlji (od donacija u zemlji, od članarine, od vlastite djelatnosti i dr.), kao i svaki drugi porezni obveznik PDV-a, odbija pretporez s ulaznih računa **koji se mogu pripisati oporezivoj djelatnosti** kod kojih su ispunjeni uvjeti odbitka pretporeza. No, u odnosu na ova opća pravila, za neke neprofitne organizacije su **propisana posebna oslobođenja od plaćanja poreza na dodanu vrijednost** u slučaju usluga, i isporuka dobara koje su usko povezane s njima, koje obave organizacije iz članka 11. Zakona o PDV-u u vezi s priredbama ili događanjima organiziranim za prikupljanje sredstava, pod uvjetom da se prikupljena sredstva nakon podmirenja troškova vezanih za organizaciju tih priredbi ili događanja koriste u dobrotvorne svrhe odnosno svrhe za koje su te organizacije osnovane. Svrha tih priredbi ili događanja mora biti određena unaprijed što može biti označeno na kartama, plakatima ili oglašeno u javnim medijima. Oslobođenje se odnosi i na prodaju karata

za te priredbe ili događanja. Pojedina organizacija iz članka 11. stavka 1. točaka b), g), h), i), l) i m) Zakona o PDV-u godišnje može organizirati najviše dvije priredbe ili događanja.

29. Za koje su neprofitne organizacije propisana oslobođenja od plaćanja poreza na dodanu vrijednost pri uvozu dobara za koji nema obveze plaćanja prema inozemstvu, odnosno pri uvozu dobara koja se plaćaju sredstvima inozemnih novčanih donacija?

Porezno oslobođenje pri uvozu dobara koja se plaćaju sredstvima inozemnih novčanih donacija **nije moguće od 01.01.2010.** (a bilo je moguće najkasnije do 31.12.2010. u slučajevima kada su postupci uvoza započeti ranije i u slučajevima kada nisu iskorištene ranije dobivene potvrde o primljenim inozemnim novčanim donacijama).

Od 01.01.2010. godine pri uvozu se primjenjuju **porezna oslobođenja propisana člankom 12. Zakona o PDV-u**, pa je tako plaćanja poreza na dodanu vrijednost oslobođen:

- uvoz dobara posebno izrađenih i prilagođenih za osobnu uporabu, obrazovanje, kulturnu, socijalnu, profesionalnu i drugu rehabilitaciju slijepih, slabovidnih, gluhih, dijaliziranih te mentalno ili fizički hendikepiranih osoba, kada ih uvoze ustanove ili organizacije registrirane za pružanje pomoći i rehabilitaciju takvih osoba, a dobivena su bez plaćanja naknade, uz uvjete propisane carinskim propisima;
- uvoz besplatno dobivenih dobara za zadovoljavanje osnovnih ljudskih potreba, kao što su hrana, lijekovi, odjeća, obuća, posteljina, higijenske potrepštine i slično, koja radi besplatne podjele ugroženim osobama uvoze državne i druge registrirane humanitarne i dobrotvorne organizacije i ustanove. Plaćanja poreza oslobođen je uvoz dobara za zadovoljavanje osnovnih ljudskih potreba koja žrtvama katastrofa besplatno dijele državne i druge registrirane humanitarne i dobrotvorne organizacije i ustanove. Plaćanja poreza oslobođen je i uvoz opreme koja se besplatno iz inozemstva šalje navedenim organizacijama i ustanovama u svrhu zadovoljavanja njihovih operativnih potreba i ostvarivanja njihovih humanitarnih ciljeva. Oslobođenje se ostvaruje uz uvjete propisane carinskim propisima. Oslobođenje se ne odnosi na alkohol i alkoholna pića, duhan i duhanske proizvode, kavu i čaj te na motorna vozila, osim vozila prve pomoći;
- kolekcionarskih predmeta i umjetničkih djela obrazovnog, znanstvenog ili kulturnog obilježja, koja nisu namijenjena prodaji i koja uvoze muzeji, galerije i druge ustanove s odobrenjem nadležnih tijela za bescarinski uvoz tih dobara, a oslobođenje se odobrava samo pod uvjetom da se odnosi predmeti uvoze besplatno ili, ako se uvoze za novac, da ih ne isporučuje osoba koja je porezni obveznik,
- službenih publikacija izdanih uz odobrenje države izvoznice, međunarodnih institucija, regionalnih i lokalnih tijela vlasti te javnopravnih tijela osnovanih u državi izvoznici, i tiskanica koje u povodu nacionalnih izbora u zemlji iz koje tiskanice potječu distribuiraju strane političke organizacije koje su službeno priznate u drugim državama, ukoliko je na takve publikacije i tiskanice plaćen porez u državi izvoznici i ako one nisu oslobođene poreza na izvoz.

30. Koje neprofitne organizacije i pod kojim uvjetima imaju pravo na porezno oslobođenje pri nabavkama dobara i usluga u zemlji, ako se te nabavke plaćaju iz inozemnih novčanih donacija?

Humanitarne organizacije, zdravstvene, obrazovne, kulturne, znanstvene, vjerske i socijalne ustanove, športski amaterski klubovi te tijela državne, lokalne i područne (regionalne) samouprave mogle su primljene iznose inozemnih novčanih donacija, za koje su izdane potvrde o primljenim inozemnim novčanim donacijama do 31. prosinca 2009., iskoristiti bez plaćanja poreza na dodanu vrijednost najkasnije do 31. prosinca 2010.

31. Jesu li za humanitarne organizacije propisane dodatne porezne olakšice u plaćanju poreza na dodanu vrijednost?

Poreza na dodanu vrijednost oslobođen je uvoz dobara za zadovoljavanje osnovnih ljudskih potreba koja žrtvama katastrofa besplatno dijele državne i druge registrirane humanitarne i dobrotvorne organizacije i ustanove. Plaćanja poreza oslobođen je i uvoz opreme koja se besplatno iz inozemstva šalje navedenim organizacijama i ustanovama u svrhu zadovoljavanja njihovih operativnih potreba i ostvarivanja njihovih humanitarnih ciljeva. Oslobođenje se ostvaruje uz uvjete propisane carinskim propisima. Oslobođenje se ne odnosi na alkohol i alkoholna pića, duhan i duhanske proizvode, kavu i čaj te na motorna vozila, osim vozila prve pomoći. Humanitarnom pomoći smatra se uvoz dobara za koje primatelj – humanitarna organizacija registrirana u Hrvatskoj po posebnim propisima koji uređuju poslovanje humanitarnih organizacija - nema plaćanja u inozemstvu, a uvoz dobara je namijenjen za potrebe same humanitarne organizacije (oprema, potrošni materijal) ili za programe pomoći koje provodi ta organizacija. Ako je u vrijednost dobara humanitarne pomoći koja se uvoze u Hrvatsku uključena i vrijednost usluga koje su u svezi s uvozom tih dobara, tada su i te usluge oslobođene poreza na dodanu vrijednost.

32. Koje su propisane olakšice za međunarodne organizacije čiji je status izjednačen sa statusom diplomatskih i konzularnih predstavništava?

Međunarodne organizacije, kojima je na temelju posebnih propisa priznat status izjednačen sa statusom diplomatskih i konzularnih predstavništava, ne plaćaju porez na dodanu vrijednost na sve nabavke dobara i usluga u Republici Hrvatskoj koje koriste za službene potrebe organizacije i za privatne potrebe osoblja čiji je status izjednačen sa statusom diplomatskog i konzularnog osoblja. Međunarodne organizacije takav status dokazuju **odgovarajućom potvrdom** koju izdaje nadležno tijelo državne vlasti u Republici Hrvatskoj (tzv. potvrda Diplomatskog protokola Vlade Republike Hrvatske o statusu uzajamnosti). Kupcu - međunarodnoj organizaciji, prodavatelj u Hrvatskoj ne zaračunava porez na dodanu vrijednost, pozivom na čl. 13.a) Zakona o porezu na dodanu vrijednost.

33. Može li neprofitna organizacija koja ima godišnji promet manji od 230.000 kn postati obveznik poreza na dodanu vrijednost?

Može, osim ako se ne radi o neprofitnoj organizaciji iz čl. 6. Zakona (sindikati, komore) ili organizaciji registriranoj kao ustanova od javnog interesa koja obavlja isključivo oslobođene isporuke iz čl. 11. i 11.a Zakona o porezu na dodanu vrijednost (obrazovne ustanove, ustanove socijalne skrbi i dr.). Ako neprofitna organizacija osim oslobođenih obavlja i oporezive isporuke, ali nema godišnji promet oporezivih isporuka veći od 85.000 kn, ona može na vlastiti zahtjev postati obveznik poreza na dodanu vrijednost, ali samo u dijelu koji se odnosi na oporezive isporuke, odnosno za isporuke koje nisu navedene kao oslobođene u članku 11. i 11.a zakona o PDV-u. Postupak se provodi podnošenjem prijave u Registar obveznika poreza na dodanu vrijednost. Takva odluka obvezuje neprofitnu organizaciju, koja je po vlastitoj odluci postala obveznik poreza na dodanu vrijednost, u pet sljedećih godina. To praktično znači da bez obzira na posljedice ovakve odluke, organizacija ostaje porezni obveznik PDV-a, sa svim pravima i obvezama, najmanje pet godina. Organizacijama koje postaju porezni obveznici na vlastiti zahtjev, Porezna uprava izdaje odgovarajuće rješenje. U tom slučaju nema pravo na odbitak ukupnog PDV-a, već samo dijela koji se odnosi na oporezive isporuke.

34. Što treba učiniti neprofitna organizacija koja postaje obveznik PDV i u kojim rokovima?

Obveznikom PDV se u pravilu postaje od 1. siječnja kalendarske godine. Iznimka su novoosnovane organizacije koje **počinju obavljati oporezive isporuke** i koje mogu postati obveznici PDV od trenutka osnivanja. Obveznikom poreza na dodanu vrijednost postaje se na temelju upisa u Registar poreznih obveznika PDV-a koji se vodi u svakoj ispostavi Porezne uprave. Prijave radi upisa u registar obveznika PDV-a podnose se u rokovima propisanim člankom 34. i 40. Pravilnika o PDV-u.

Nadležna Porezna uprava određuje se prema registriranom sjedištu neprofitne organizacije.

Prijavu podnose:

- organizacije kojima je promet oporezivih isporuka u prethodnoj godini bio veći od 230.000,00 kn (ovaj iznos počeo se primjenjivati od 01.01.2013. godine a odnosi se na promet u 2012. godini), i
- organizacije kojima je oporezivi promet bio manji od tog propisanog iznosa, ali koje na vlastiti zahtjev žele postati obveznici PDV-a.

Prijava se podnosi na propisanoj tiskanici koja nosi oznaku P-PDV1 i može se kupiti u specijaliziranim knjižarama koje prodaju tiskanice "Narodnih novina". Rok za podnošenje prijave je 15. siječnja za tekuću godinu, što znači da porezni obveznici koji podnesu prijavu do 15. siječnja postaju porezni obveznici od 1. siječnja te godine. Porezni obveznik koji na vlastiti zahtjev postaje porezni obveznik od Porezne uprave treba do kraja tekuće godine zatražiti da od 1. siječnja iduće godine bude porezni obveznik. Porezna uprava to utvrđuje rješenjem i to ga rješenje obvezuje narednih pet kalendarskih godina.

35. Moraju li i one neprofitne organizacije koje su zbog veličine ostvarenog prometa postale porezni obveznici PDV-a po sili zakona također ostati u sustavu poreznih obveznika najmanje pet godina?

Ne moraju. Rok od pet godina propisan je kao obvezan minimum samo za one organizacije koje su po vlastitoj želji postale obveznici PDV-a. Sve druge organizacije koje su postale porezni obveznici po sili zakona, mogu izaći iz kruga poreznih obveznika od 1. siječnja godine koja se nastavlja na godinu u kojoj je ostvaren oporezivi promet manji od 230.000 kn. Pretpostavimo da je neprofitna organizacija tijekom 2009. imala oporezivi promet veći od 230.000 kn i po tom je osnovu od 1. siječnja 2010. postala porezni obveznik PDV-a. No, zbog smanjene aktivnosti tijekom 2010. promet je znatno manji od prethodne godine i tijekom 2010. pada ispod 230.000 kn. Ova neprofitna organizacija može nastavno od 1. siječnja 2011., dakle u godini koja se nastavlja na godinu u kojoj je oporezivi promet manji od 230.000 kn, izaći iz sustava obveznika PDV-a, uz obvezu da o tome do 15. siječnja 2011. obavijesti Poreznu upravu.

36. Kako postupa neprofitna organizacija koja u nekom trenutku tijekom kalendarske godine ispuni kriterij oporezivog prometa od 85.000 kn kao uvjet za ulazak u sustav obveznika PDV-a?

Obveza za ulazak u sustav obveznika PDV-a uvijek se određuje u odnosu na veličinu prometa u prethodnoj godini, **istekom te godine**. Čak i u slučaju kad se tijekom godine ispuni kriterij od 230.000 oporezivog prometa (npr. u rujnu se konstatira da je promet dostigao svotu od 230.000 kn), poreznim obveznikom se postaje tek od 1. siječnja sljedeće godine, a ne u trenutku dostizanja kvote prometa od 230.000 kn.

37. Kako u smislu poreza na dodanu vrijednost postupa neprofitna organizacija koja se kao novoosnovana registrira tijekom godine, s obzirom da nije poslovala u prethodnoj godini i nema pokazatelje o veličini ostvarenog prometa?

Propisi o porezu na dodanu vrijednost nisu sasvim precizni u propisivanju obveznih postupaka za novoosnovane organizacije. Praktično postupanje je takvo da Porezna uprava traži očitovanje i procjenu novoosnovane organizacije o veličini očekivanog prometa oporezivog porezom na dodanu vrijednost. Odgovorna osoba organizacije procjenjuje očekivani **oporezivi** promet, pa ako procijeni da će na godišnjoj razini premašiti 230.000 kn, prijavljuje se u sustav obveznika PDV-a. Ako procijeni da **oporezivi** promet na godišnjoj razini neće dostići zadani kriterij, nema obveze prijave u registar obveznika PDV-a. Pri ocjenjivanju očekivanog prometa polazi se od toga da se propisana veličina od 230.000 kn odnosi na cijelu godinu, a za razdoblja poslovanja kraća od godine dana, primjenjuje se razmjerni iznos.

38. Koja su prava i obveze neprofitnih organizacija koje su obveznici poreza na dodanu vrijednost?

Neprofitne organizacije koje su obveznici poreza na dodanu vrijednost imaju prava i obveze propisane Zakonom i Pravilnikom o porezu na dodanu vrijednost.

Sažeto, riječ je o sljedećim pravima i obvezama:

- dužne su na sve svoje isporuke, osim onih koje ne podliježu oporezivanju i onih koje su oslobođene, zaračunavati porez na dodanu vrijednost po stopi od 25%, odnosno po sniženoj stopi od 5% ili 10%;
- dužne su izdavati račune propisanog sadržaja;
- imaju pravo odbiti pretporez s ulaznih računa za svoje nabavke **u dijelu koji se odnosi na oporezive isporuke**, uz uvjet da ulazni račun formalno zadovoljava propisan sadržaj;
- dužne su voditi propisane evidencije ulaznih i izlaznih računa radi utvrđivanja porezne obveze i prava na pretporez;
- dužne su u propisanim rokovima (mjesečno ili tromjesečno) Poreznoj upravi doznačiti iznos zaračunatog poreza na dodanu vrijednost umanjenog za ulazni pretporez **ili imaju pravo na povrat ako je pretporez prema ulaznim računima veći od PDV-a na izlaznim računima**;
- dužne su poreznu vlast izvještavati o zaračunatoj poreznoj obvezi i iskorištenom pretporezu, na propisanim obrascima.

39. Jesu li neprofitne organizacije - obveznici PDV-a - dužne plaćati PDV na ubranu članarinu?

I one neprofitne organizacije koje postanu obveznici poreza na dodanu vrijednost ne obračunavaju PDV na članarinu koju naplaćuju od svojih članova. Članarina neprofitnih organizacija ne podliježe oporezivanju PDV-om uz ispunjenje sljedećih uvjeta:

1. da članarinu ubire udruga osnovana po posebnim propisima (npr. prema Zakonu o udrugama, prema propisima o humanitarnim organizacijama i dr.) radi financiranja, statutom ili drugim osnivačkim aktom, utvrđenih ciljeva te udruge;
2. da se članarina ubire od svojih članova, a članovi su osobe koje temeljem osnivačkih akata imaju određena prava i obveze članova neprofitne udruge;
3. da se članski doprinos članova određuje po jednakom kriteriju za sve članove, što ne mora nužno značiti i u istom apsolutnom iznosu za sve članove.

Ako se radi o pristojbi ili naknadi koja se ubire kao protuvrijednost korištenja određenih usluga ili isporučenih dobara, a koja ovisi o opsegu korištenja tih usluga ili primljenih dobara, tada se ne radi o članarini, već o naknadi koja podliježe oporezivanju porezom na dodanu vrijednost. Na primjer, kad neprofitna organizacija ubire članarinu od svih svojih članova, određenu po istom kriteriju, članarina ne podliježe oporezivanju PDV-om. Ali, ako takva organizacija, od članova koji kupuju mjesečni časopis koji izdaje ta organizacija, naplaćuje dodatnu članarinu na ime pretplate na časopis, tada se u poreznom smislu ne radi o članarini, već o naknadi za isporučeno dobro koja podliježe oporezivanju PDV-om (dakako, ako je organizacija porezni obveznik PDV-a).

40. Jesu li neprofitne organizacije - obveznici PDV-a - dužne plaćati PDV na primljene donacije?

Nisu ako se radi o donaciji. Donacija pretpostavlja da primatelj donacije za primljena sredstva ili drugu materijalnu vrijednost ne daje nikakvu protučinidbu.

Dakle, daruje se bez izravno očekivanog ili unaprijed ugovorenog protuučinka. No, ako se donacija daje kao zamjena za ugovorenu protuisporuku, tada se zapravo ne radi o donaciji, već o naknadi za isporuku dobra ili usluge. Na primjer, udruga izdaje mjesečni časopis, u časopisu reklamira proizvode određenog trgovačkog društva i za to naplaćuje ugovorenu svotu. Ovdje se ne radi o donaciji, već o naplaćivanju obavljenih usluga reklame.

41. Jesu li neprofitne organizacije - obveznici PDV-a - dužne plaćati PDV na prihode od transfera iz Državnog i iz lokalnih proračuna?

Nisu ako se radi o transferima kojima Državni ili lokalni proračun pomaže financiranje programskih i statutarnih zadaća neprofitne organizacije.

Ali, ako se doznačena sredstva odnose na plaćanje određene usluge, koju umjesto javne uprave izvodi neprofitna organizacija, tada primljeni transfer predstavlja naknadu za obavljenju isporuku, s tom razlikom što neprofitna organizacija ne naplaćuje isporuku od korisnika (građana), već je plaća proračun. Tada se radi o oporezivoj isporuci i primljena sredstva podliježu obračunu obveze za porez na dodanu vrijednost.

42. Koje su stope poreza na dodanu vrijednost u Republici Hrvatskoj?

Opća stopa poreza na dodanu vrijednost u Republici Hrvatskoj iznosi **25%**.

Osim opće stope, primjenjuju se dvije snižene stope: stopa od **5%** i stopa od **10%**.

Sniženom stopom od 5% oporezuju se:

- sve vrste kruha i peciva;
- sve vrste mlijeka (ali ne i proizvodi od mlijeka);
- lijekovi sa liste lijekova Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje;
- ortopedska pomagala i implantati, koji se ugrađuju u ljudsko tijelo, s posebne liste Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje;
- knjige stručnog, znanstvenog, umjetničkog, kulturnog i obrazovnog sadržaja,;
- školski udžbenici, dječja literatura i knjige, pri čemu se knjigama smatraju izdanja s više od 49 stranica uz uvjet da se ne izdaju periodično i da nemaju više od 50% reklamnog sadržaja. Knjige se oporezuju nultom stopom u trenutku kad ih isporučuje izdavač ili sljedeći trgovac u lancu, a svi radovi na izradi knjige oporezuju se stopom od 23% (npr. autorski honorari, usluge tiskare i dr.);
- znanstveni časopisi te
- usluge javnog prikazivanja filmova;
- plovila za sport i razonodu koja se stavljaju u carinski postupak puštanja u slobodan promet u razdoblju od 01.01.2013. do 31.05.2013. godine, a koja su prethodno bila u postupku privremenog uvoza

Porez na dodanu vrijednost plaća se po stopi od **10%** na:

- isporuke usluga smještaja ili smještaja s doručkom, polupansiona ili punog pansiona u svim vrstama komercijalnih ugostiteljskih objekata, te na usluge agencijske provizije za te usluge;
- usluge pripremanja hrane i obavljanje usluga prehrane u ugostiteljskim objektima te pripremanje i usluživanje bezalkoholnih pića i napitaka, vina i piva u tim objektima u skladu s posebnim propisima;
- novine i časopise otisnute na papiru koji izlaze dnevno i periodično, osim na one koji u cijelosti ili uglavnom sadrže oglase ili služe oglašavanju:
- jestiva ulja i masti, biljnog i životinjskog podrijetla, u skladu s posebnim propisima;
- dječju hranu i prerađenu hranu na bazi žitarica za dojenčad i malu djecu, u skladu s posebnim propisima;
- isporuku vode, osim vode koja se stavlja na tržište u bocama ili u drugoj ambalaži i bijeli šećer od trske i šećerne repe.

43. U kojim rokovima se plaća porez na dodanu vrijednost?

Porezni obveznici poreza na dodanu vrijednost plaćaju PDV u **mjesečnim** ili **tromjesečnim razdobljima**. U pravilu se PDV plaća u mjesečnim razdobljima, a samo oni porezni obveznici kojima je promet (**vrijednost isporučenih dobara i usluga**) u prethodnoj godini bio manji od 800.000 kn mogu, ako tako odluče, plaćati PDV tromjesečno. U kriterij od 300.000 kn godišnjeg prometa uključen je i porez na dodanu vrijednost. Za mjesečne porezne obveznike, obveza plaćanja PDV-a dospijeva posljednjeg dana u mjesecu za prethodni mjesec (28. odnosno 29. veljače za siječanj, 31. ožujka za veljaču itd.). Tromjesečni porezni obveznici dužni su platiti PDV u roku mjesec dana nakon isteka tromjesečja (30. travnja za prvo tromjesečje, 31. srpnja za drugo tromjesečje itd.).

44. Mora li neprofitna organizacija, koja je obveznik poreza na dodanu vrijednost, uplatiti zaračunani PDV u Državni proračun iako nije naplatila svoje potraživanje od kupca?

Mora. Neprofitne organizacije registracijom stječu status pravnih osoba i ako su obveznici PDV-a, PDV plaćaju prema fakturiranim naknadama. To praktično znači da im obveza za PDV dospijeva istekom razdoblja u kojem je izdan račun ili obavljena isporuka dobra ili usluge, nezavisno od toga je li račun naplaćen od kupca. No, neprofitne organizacije istovremeno imaju i pravo odbiti pretporez s ulaznih računa svojih dobavljača po istom načelu, tj. imaju pravo na pretporez iako račun nije plaćen. Iznimka je jedino račun dobavljača fizičke osobe s oznakom R-2 po kojem se pretporez može odbiti tek kad je račun plaćen.

45. Koji je obvezan sadržaj računa koje izdaju neprofitne organizacije - obveznici poreza na dodanu vrijednost?

Neprofitne organizacije koje su obveznici poreza na dodanu vrijednost izdaju negotovinske račune sa oznakom R-1. **Negotovinski račun** ima točno propisan sadržaj od osam obveznih elemenata i sadrži: mjesto, broj i nadnevak izdavanja podatke o kupcu i prodavatelju (naziv, adresa i **OIB**), podatke o nazivu, količini i pojedinačnoj vrijednosti isporučenih dobara i

usluga, te podatke o poreznoj osnovici, iznosu zaračunatog PDV-a razvrstanog po poreznoj stopi i zbrojeni iznos poreza i naknade. **Gotovinski računi** koji se izdaju građanima moraju sadržavati četiri obvezna elementa i to: mjesto, broj i nadnevak izdavanja, podatke o prodavatelju (**isporučitelju**), datumu isporuke, količini i nazivu isporučenih dobara, te zbrojenom iznosu poreza i naknade.

Neprofitne organizacije smatraju se obveznicima fiskalizacije ako su obveznici poreza na dobit. Neprofitne organizacije koje se smatraju obveznicima poreza na dobit ili im je Porezna uprava rješenjem utvrdila obvezu poreza na dobit za dio ili ukupnu djelatnost, za dio djelatnosti za koju su obveznici poreza na dobit (za dio ili ukupnu djelatnost) obveznici su fiskalizacije.

46. Je li propisan obvezni sadržaj računa koje izdaju neprofitne organizacije koje nisu porezni obveznici PDV-a?

Neprofitne organizacije koje nisu porezni obveznici PDV-a dužne su na svojim računima navesti klauzulu iz koje proizlazi da porez na dodanu vrijednost nije zaračunan i navesti članak Zakona o porezu na dodanu vrijednost na kojem se temelji takvo određenje.

Tako će npr. neprofitna organizacija koja zbog malog godišnjeg prometa nije postala obveznik PDV-a na svojim izlaznim računima navoditi klauzulu sljedećeg sadržaja "Porez na dodanu vrijednost nije zaračunan na temelju čl. 22. Zakona o PDV-u". Neprofitna organizacija koja obavlja oslobođene promete će se u klauzuli pozvati na čl. 11. ili čl. 11.a Zakona ako, primjerice, iznajmljuje stambeni prostor, a neprofitna organizacija organizirana kao sindikat ili komora, na čl. 6. Zakona.

47. Postoje li za prijavu poreza na dodanu vrijednost posebne tiskanice i gdje se mogu kupiti? Kome se dostavljaju i u kojim rokovima?

Porezni obveznici PDV-a, istekom svakog mjesečnog odnosno tromjesečnog razdoblja, podnose obračun obveze za PDV za odnosno razdoblje na obrascu "PDV". Rok za dostavljanje mjesečnih odnosno tromjesečnih izvješća o poreznoj obvezi za određeno obračunsko razdoblje je mjesec dana po isteku tog razdoblja. Tako se obrazac za siječanj dostavlja do konca veljače, za veljaču do konca ožujka itd. Istekom kalendarske godine podnosi se konačni obračun obveze za PDV za tu godinu na obrascu "PDV - K". Konačni obračun poreza na dodanu vrijednost neprofitne organizacije koje su porezni obveznici PDV-a dostavljaju najkasnije do 30. travnja tekuće godine za prethodnu. Prijave u obliku elektroničkog obrasca ePDV, i ePDV-K, podnose se elektroničkim putem na način i pod uvjetima propisanim Pravilnikom o podnošenju poreznih prijava i drugih podataka elektroničkim putem korištenjem sustava elektroničkog servisa Porezne uprave ePorezna (www.porezna-uprava.hr elektroničke usluge Porezne uprave).

48. U kojim je situacijama neprofitna organizacija porezni obveznik poreza na promet nekretnina?

Kao i svaki drugi stjecatelj nekretnine, neprofitna organizacija postaje porezni obveznik poreza na promet nekretnina **u trenutku stjecanja vlasništva nekretnine u Republici Hrvatskoj**. Stjecanjem nekretnine smatra se kupoprodaja, zamjena, nasljeđivanje, darovanje,

unošenje i izuzimanje nekretnine iz trgovačkog društva, stjecanje dosjelošću, stjecanje nekretnina u postupku likvidacije ili stečaja, stjecanje nekretnine na osnovu odluke suda ili drugog tijela, te svi drugi načini stjecanja nekretnina od drugih osoba. Dakle, neprofitna organizacija postaje obveznik poreza na promet nekretnina u trenutku kad na bilo koji od prethodno nabrojanih načina postane stjecatelj nekretnine koja se oporezuje porezom na promet nekretnina.

49. Koje se nekretnine oporezuju porezom na promet nekretnina, a koje porezom na dodanu vrijednost?

Porezom na promet nekretnina oporezuju se:

- sve vrste zemljišta (poljoprivredno, građevinsko uređeno, neuređeno, izgrađeno i neizgrađeno, kao i druga zemljišta) i
- građevine (stambene, poslovne i sve druge zgrade, te njihovi dijelovi), ali samo ako ne podliježu oporezivanju porezom na dodanu vrijednost.

Građevine se oporezuju porezom na promet nekretnina samo ako su izgrađene, isporučene ili plaćene prije početka primjene Zakona o porezu na dodanu vrijednost, tj. prije 1. siječnja 1998.

Građevine koje su izgrađene, isporučene ili plaćene nakon 1. siječnja 1998. oporezuju se porezom na dodanu vrijednost (stopa od 23%). Pri tome se u prometu novosagrađenih nekretnina, porez na dodanu vrijednost zaračunava na građevinski dio vrijednosti nekretnine, a dio vrijednosti koji se odnosi na zemljište i troškove komunalnog uređenja zemljišta, oporezuje se porezom na promet nekretnina. Ako stjecatelj novosagrađene nekretnine na koju je plaćen porez na dodanu vrijednost nije mogao odbiti zaračunani porez na dodanu vrijednost kao svoj pretporez (npr. zato što nije porezni obveznik PDV-a i nema pravo na odbitak pretporeza ili zato što je novosagrađena nekretnina u cijelosti plaćena prije početka primjene propisa o porezu na dodanu vrijednost), ova se građevina u daljnjem prometu oporezuje porezom na promet nekretnina, a ne porezom na dodanu vrijednost. **Ako se PDV mogao djelomično odbiti porez na promet nekretnina plaća se u dijelu u kojem se nije mogao odbiti PDV.**

50. Koje su stope poreza na promet nekretnina? U kojem roku dospijeva porezna obveza?

Porez na promet nekretnina plaća se po stopi od **5% na tržišnu vrijednost nekretnine**. Tržišna vrijednost nekretnine se u pravilu utvrđuje na temelju isprava o stjecanju nekretnine (kupoprodajni ugovor, faktura, rješenje i dr.). Ako porezna uprava ocijeni da je u ispravama o stjecanju nekretnine tržišna vrijednost nekretnine nerealno iskazana, porezna uprava procjenjuje tržišnu vrijednost kao osnovicu za utvrđivanje obveze za porez na promet nekretnina. Porezna obveza za porez na promet nekretnina nastaje u trenutku sklapanja ugovora ili drugog pravnog posla kojim se stječe nekretnina. Ako se nekretnina stječe na temelju odluke suda ili drugog nadležnog tijela upravne ili sudbene vlasti, porezna obveza nastaje u trenutku pravomoćnosti odluke. U roku 30 dana od nastanka porezne obveze, porezni obveznik (stjecatelj) dužan je prijaviti obvezu poreznoj upravi nadležnoj prema području na kojem se nalazi nekretnina (dakle, ne prema sjedištu ili prebivalištu stjecatelja,

već prema mjestu gdje se nalazi nekretnina!). Prijava se podnosi dostavljanjem ugovora ili drugog dokumenta o stjecanju nekretnine. Temeljem prijave, porezna uprava rješenjem razrezuje obvezu za porez na promet nekretnina. Porezni obveznik dužan je platiti porez po rješenju u roku od 15 dana od dana dostave rješenja, ako žalba ne odgađa izvršenje rješenja. Ako žalba odgađa izvršenje rješenja, porezni obveznik je dužan platiti utvrđeni iznos poreza na promet nekretnina u roku od 15 dana od dana konačnosti rješenja.

51. Koja je razlika u poreznom opterećenju kad neprofitna organizacija nabavlja novu i kad kupuje staru građevinu (npr. poslovni prostor)?

Kad neprofitna organizacija kupuje staru građevinu (građevinu koja je izgrađena prije početka primjene Zakona o porezu na dodanu vrijednost), tada stjecanje ove nekretnine podliježe porezu na promet nekretnina po stopi od 5%. To jednako vrijedi kad je neprofitna organizacija kupac nekretnine porezni obveznik PDV-a i kad se radi o neprofitnoj organizaciji koja nije porezni obveznik PDV-a.

Ako neprofitna organizacija kupuje novosagrađenu nekretninu, izgrađenu nakon 1. siječnja 1998. tada građevinski dio vrijednosti nekretnine podliježe oporezivanju porezom na dodanu vrijednost po stopi od 25%, a dio vrijednosti nekretnine koji se odnosi na zemljište i troškove komunalnog uređenja zemljišta, porezu na promet nekretnina po stopi od 5%. Pri tome se razlikuje porezni položaj neprofitne organizacije koja je porezni obveznik PDV-a i one koja to nije:

- neprofitna organizacija koja je obveznik PDV-a i obavlja oporezive isporuke odbija zaračunati PDV kao svoj pretporez u dijelu na koji ima pravo odbitka pretporeza (dakle, potražuje taj iznos od Državnog proračuna ili za taj iznos umanjuje svoje uplate porezne obveze u Državni proračun, ali **ako nekretninu koristi u okviru svoje djelatnosti za obavljanje isporuka po kojima je dopušten odbitak pretporeza i isporuka po kojima je isključeno pravo na odbitak pretporeza samo u dijelu koji se odnosi na oporezive isporuke**), a
- neprofitna organizacija koja nije porezni obveznik, snosi zaračunati PDV jednako kao i obvezu za porez na promet nekretnina, kao sastavni dio izdatka za nabavu nekretnine.

Pojednostavljeno, ako neprofitna organizacija nije porezni obveznik PDV za nju je načelno, promatrano samo sa poreznog aspekta, isplativije nabaviti staru, ranije sagrađenu, nekretninu ili kupiti nekretninu od prodavatelja koji nije porezni obveznik PDV-a (npr. od banke **koja pri nabavi nekretnine nije koristila pretporez**, od ustanove koja obavlja **samo** promete oslobođene PDV-a ili od građanina). Za neprofitnu organizaciju koja je porezni obveznik PDV-a i ima pravo na odbitak pretporeza, u poreznom smislu **nije uvijek** racionalnije nabaviti novosagrađenu nekretninu, pa prije donošenja odluke treba **izračunati** dio pretporeza koji može odbiti.

52. Plaća li se porez na promet nekretnina u slučaju zamjene jedne nekretnine za drugu?

Da. Pri zamjeni jedne nekretnine za drugu nekretninu, radi se o dva istovremena prometa koji se oporezuju svaki zasebno. Nevažno je da li se pri tome nekretnine zamjenjuju uz novčanu

nadoplatu ili bez nadoplate. Porezna obveza nastaje za svaki promet odvojeno, a porezni obveznik poreza na promet je svaki stjecatelj nekretnine.

53. Koja su porezna oslobođenja od plaćanja poreza na promet nekretnina za neprofitne organizacije?

Plaćanja poreza na promet nekretnina oslobođene su:

- Republika Hrvatska, jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave uprave i samouprave, tijela državne vlasti;
- ustanove čiji je jedini osnivač Republika Hrvatska ili jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave;
- zaklade i fondacije i sve pravne osobe čiji je jedini osnivač Republika Hrvatska ;
- Crveni križ i slične humanitarne udruge osnovane na temelju posebnih propisa;
- diplomatska ili konzularna predstavništva strane države pod uvjetom uzajamnosti i
- međunarodne organizacije za koje je međunarodnim ugovorom propisano oslobađanje od plaćanja poreza na promet nekretnina.

Zakonom je propisan širi krug poreznih oslobođenja, a istakli smo samo ona oslobođenja koja se odnose na neprofitne organizacije kao potencijalne stjecatelje nekretnina. Pri tome se propisana oslobođenja primjenjuju samo u slučaju kad su ove organizacije stjecatelji nekretnina. Kad organizacije, za koje su propisana porezna oslobođenja, prodaju ili na drugi način otuđuju nekretninu, tada je novi stjecatelj porezni obveznik poreza na promet nekretnina po tom prometu (osim ako je i novi stjecatelj po nekom osnovu oslobođen porezne obveze).

54. Koji se proizvodi u Republici Hrvatskoj oporezuju posebnim porezima ili trošarinama?

Trošarinski sustav oporezivanja uređen je Zakonom o trošarinama („Narodne novine“, broj 22/13 i 32/33) i dio je pravne stečevine Europske unije. Sukladno odredbama predmetnog Zakona, obračunavanju i plaćanju trošarine podliježu alkohol i alkoholna pića, energenti koji se koriste kao pogonsko gorivo ili kao gorivo za grijanje, električna energija te duhanske preradevine. Trošarina na prirodni plin, električnu energiju, ugljen i koks uvodi se danom pristupanja Europskoj uniji. Obveznici plaćanja trošarine su ovlaštene držatelji trošarinskog skladišta (proizvođači i trgovci trošarinskim proizvodima koji posluju u sustavu odgode plaćanja trošarine), uvoznici te proizvođači trošarinskih proizvoda izvan sustava odgode plaćanja trošarine. Kod električne energije i prirodnog plina trošarinski obveznici su: opskrbljivači kada isporučuju električnu energiju i prirodni plin krajnjem kupcu u Republici Hrvatskoj; opskrbljivači kada uvoze ili unose za vlastitu potrošnju; proizvođači električne energije i prirodnog plina kada proizvedenu električnu energiju i prirodni plin koriste za vlastitu potrošnju. Trošarinski obveznik za ugljen, koks i lignit (kruta goriva) je isporučitelj kada isporuči kruta goriva krajnjem potrošaču u Republici Hrvatskoj, odnosno kada kruta goriva koristi za svoju konačnu potrošnju, odnosno krajnji potrošač kada uvozi ili unosi kruta goriva za svoju konačnu potrošnju,

Visina trošarine propisana je Zakonom o trošarinama i utvrđena prema mjernoj jedinici (npr. hektolitar vina, za pivo 1% volumnog udjela stvarnog alkohola sadržanom u 1 hektolitr gotovog proizvoda, za etilni alkohol 1 hektolitar čistog alkohola izraženog u volumnim postotcima, 1000 litara motornog benzina, plinskog ulja i kerozina, 1000 kg UNP-a, prirodni

plin i električna energija u MWh, ugljen i koks u Gj, 1 kilogram duhana za pušenje ili sitno rezanog duhana za svijanje cigareta, 1000 komada za cigare i cigarilose te 1000 komada i maloprodajna cijena za cigarete).

Osim trošarinskih proizvoda koji se oporezuju trošarinom i pripadaju harmoniziranom sustavu trošarinskih proizvoda Europske unije, u hrvatskom poreznom zakonodavstvu postoje nacionalni porezi na krajnju potrošnju koji se nazivaju posebnim porezima i koji ne pripadaju harmoniziranom sustavu Europske unije. Posebnim porezima oporezuju se osobni automobili, ostala motorna vozila, bezalkoholna pića i kava. Zakoni kojima je regulirano oporezivanje navedenih proizvoda posebnim porezima su sljedeći: Zakon o posebnim porezima na osobne automobile, ostala motorna vozila, plovila i zrakoplove 139/97., 105/99., 55/00., 127/00., 107/01., 95/04., 94/09., 21/10. i 78/12.) koji će se primjenjivati do dana prijama Republike Hrvatske u Europsku uniju, a po prijemu će se primjenjivati Zakon o posebnom porezu na motorna vozila (NN broj 15/2013.), Zakon o posebnom porezu na bezalkoholna pića (NN broj 51/94., 139/97. i 107/01.) i Zakon o posebnom porezu na kavu (NN broj 31/11.), kao i pripadajući provedbeni propisi.

Porezni obveznici posebnih poreza su proizvođači i/ili uvoznici naprijed spomenutih proizvoda.

Iznos poreznog opterećenja pri oporezivanju bezalkoholnih pića i kave određen je mjernom jedinicom (npr. hektolitar bezalkoholnog pića, kilogram neto mase kave, kilogram neto mase kave sadržane u gotovom proizvodu), a kod oporezivanja osobnih automobila i motocikala bitna je vrijednost navedenih proizvoda.

Visina posebnog poreza pri oporezivanju novih osobnih automobila, motocikla i zrakoplova, koji se uvoze ili proizvode i prodaju u Republici Hrvatskoj, izračunavaju se prema propisanim tablicama u kojima su navedeni proizvodi razvrstani u 11 cjenovnih razreda prema njihovoj vrijednosti. Porezna osnovica za obračun posebnog poreza u tuzemstvu je prodajna cijena bez PDV-a, a pri uvozu carinska vrijednost uvećana za iznos carine. Posebni porez, obračunan na nove osobne automobile i motocikle, povećava se za osobne automobile i motocikle koji se ne smatraju novim (oni koji su već bili registrirani) i to 50% za osobne automobile obujma cilindra do 1600 cm³ odnosno 100% za osobne automobile obujma cilindra preko 1600 cm³ te 50% na motocikle obujma cilindra do 250 cm³ i 100% za one motocikle koji imaju obujam cilindra preko 250 cm³. Zakon o posebnim porezima na osobne automobile, ostala motorna vozila, plovila i zrakoplove uređuje i plaćanje posebnog poreza na promet upotrebljivanih osobnih automobila, ostalih motornih vozila, plovila i zrakoplova koje kupuju ili stječu pravne ili fizičke osobe, ako se taj promet ili stjecanje ne oporezuju porezom na dodanu vrijednost prema posebnim propisima. Posebni porez na promet upotrebljivanih osobnih automobila, ostalih motornih vozila, plovila i zrakoplova plaća se po stopi od 5%.

Novim Zakonom o posebnom porezu na motorna vozila (NN broj 15/2013.), na potpuno novi način oporezivati će se motorna vozila, pri čemu je bitno naglasiti da će se vozila oporezivati ovisno o prodajnoj cijeni odnosno tržišnoj vrijednosti kod rabljenih vozila i ispuštanju CO₂ izraženo u gramima po kilometru, obujmu motora u kubičnim centimetrima i razini emisije ispušnih plinova.

Nadalje, nacrt novoga zakona kojim se propisuje način oporezivanja kave i bezalkoholnog pića posebnim porezom poslan je u proceduru donošenja. Kada navedeni Zakon o posebnom porezu na kavu i bezalkoholna pića bude usvojen, isti će stupiti na snagu na dan pristupanja Republike Hrvatske Europskoj uniji, a danom stupanja na snagu istog, dosadašnji zakoni koji su regulirali oporezivanje kave i bezalkoholnih pića posebnim porezima (Zakon o posebnom porezu na bezalkoholna pića (NN broj 51/94., 139/97. i 107/01.) i Zakon o posebnom porezu na kavu (NN broj 31/11.) kao i njihovi provedbeni propisi prestati će važiti.

55. Kada je neprofitna organizacija obveznik plaćanja posebnog poreza?

Neprofitne organizacije su vrlo rijetko obveznici obračunavanja i plaćanja posebnog poreza i trošarina. Ako se to i dogodi, u pravilu se radi o situaciji da je neprofitna organizacija uvoznik proizvoda koji podliježe plaćanju posebnog poreza ili trošarina, u kojem slučaju se porez obračunava pri carinskom postupku puštanja robe u slobodan promet. Tako npr. športski klub koji uvozi jahtu koja služi razonodi, športu ili rekreaciji, plaća posebni porez koji obračunava i naplaćuje carinarnica koja provodi carinski postupak zajedno s obračunom i naplatom carinskog duga. Međutim, iznimka su plovila koja neprofitne organizacije uvoze ili nabavljaju u tuzemstvu radi obavljanja registrirane djelatnosti, iz razloga što je odredbama Zakona o posebnim porezima na osobne automobile, ostala motorna vozila, plovila i zrakoplove predviđena takva mogućnost. Neprofitne organizacije su u pravilu potrošači proizvoda na koje su porezni obveznici - njihovi izravni ili posredni dobavljači - već zaračunali posebni porez. Posebni porezi, dakle, poskupljuju nabavke neprofitnih organizacija i na taj način utječu na njihove rashode poslovanja. Stoga će neprofitne organizacije samo iznimno biti obveznici posebnih poreza, već ih u pravilu plaćaju kao sastavni dio cijene nabavljenih artikala. U praksi, najčešći primjer plaćanja posebnog poreza od strane neprofitnih organizacija je situacija kada neprofitna organizacija kupuje rabljeni automobil od prodavatelja koji nije porezni obveznik PDV-a (npr. od građanina ili od ustanove kulture). Pri takvoj nabavci neprofitna organizacija je kao kupac obveznik plaćanja posebnog poreza na rabljene automobile po stopi od 5% na tržišnu vrijednost automobila.

56. Jesu li neprofitne organizacije obveznici poreza na tvrtku?

Načelno, nisu. Obveznici poreza na tvrtku ili naziv su pravne i fizičke osobe koje su obveznici poreza na dobit ili poreza na dohodak, registrirani za obavljanje djelatnosti. Porez na tvrtku ili naziv plaća se u godišnjem iznosu koji propisuje općina ili grad, a ne može iznositi više od 2.000 kn godišnje po svakoj tvrtki ili nazivu. Kako neprofitne organizacije u pravilu nisu obveznici poreza na dobit, ne plaćaju ni porez na tvrtku. Jedino u slučaju **kad je neprofitna organizacija rješenjem porezne uprave utvrđena obveznikom poreza na dobit**, automatizmom je i obveznik poreza na tvrtku.

57. Plaćaju li neprofitne organizacije godišnji porez na cestovna motorna vozila i porez na plovila?

Sve pravne osobe, vlasnici registriranih putničkih automobila i motocikla kao i vlasnici plovila, plaćaju porez na cestovna motorna vozila, odnosno, porez na plovila. Dakle, i neprofitne organizacije - vlasnici osobnih automobila ili plovnih objekata, plaćaju godišnji iznos poreza koji razrezuje nadležno porezno tijelo. Porez na automobile plaća se u godišnjem iznosu koji ovisi o snazi motora i o starosti automobila, prema skali u iznosu od najmanje 200 kn do najviše 1.500 kn godišnje. Na automobile starije od 10 godina, ne plaća se porez na cestovna motorna vozila. Zakonom su propisana i porezna oslobođenja za porez na cestovna motorna vozila, ali se ta oslobođenja ne odnose na neprofitne organizacije (vatrogasne jedinice, taxi-službu i dr.). Porez na vlasništvo plovila plaća se u godišnjem iznosu prema skali u kojoj su plovni objekti razvrstani prema dužini i snazi te ovisno o tome imaju li ili nemaju kabinu. Porez na plovila iznosi od najmanje 100,00 kn do najviše 4.000,00 kn godišnje.

58. U kojim situacijama neprofitna organizacija plaća porez na nasljedstva i darove?

Porez na nasljedstva i darove plaća se na nekretnine, u skladu s posebnim propisom koji uređuje oporezivanje nekretnina, na gotov novac, novčane tražbine i vrijednosne papire (vrijednosnice) te na pokretne stvari kojima je pojedinačna vrijednost **veća od 50.000 kn** na dan utvrđivanja porezne obveze. Porez na nasljedstva i darove ne plaća se ako se na naslijeđene ili darovane pokretnine plaća porez na dodanu vrijednost. Na primjer, ako je na darovano vozilo darovatelj platio porez na dodanu vrijednost u trenutku isporuke vozila, daroprimateelj ne plaća porez na darove. Porez na nasljedstva i darove ne plaćaju Republika Hrvatska, jedinice lokalne samouprave i uprave, javne ustanove, vjerske zajednice, zaklade i fondacije, Crveni križ i druge humanitarne udruge osnovane na temelju posebnih propisa.

59. Koje neprofitne organizacije su obveznici poreza na potrošnju alkoholnih i bezalkoholnih pića?

Porez na potrošnju je poseban oblik poreza na promet koji se plaća na potrošnju alkoholnih pića (prirodna i specijalna vina, vinjak, rakija i ostala žestoka pića), piva i bezalkoholnih pića u ugostiteljskim objektima. Obveznik poreza na potrošnju su pravne osobe koje pružaju ugostiteljske usluge, a stopu poreza propisuje grad ili općina na području koje se pružaju ugostiteljske usluge. U većini gradova i općina stopa poreza na potrošnju alkoholnih i bezalkoholnih pića iznosi **3%**. Neprofitna organizacija samo iznimno može biti obveznik poreza na potrošnju, u slučaju **kad pruža ugostiteljske usluge vanjskim korisnicima**. To će npr. biti u situaciji kad sportski klub ima ugostiteljski objekt otvorenog tipa, u kojem pruža uslugu isporuke alkoholnih i bezalkoholnih pića.

Prema propisima o ugostiteljskoj djelatnosti, isporuka pića u objektima zatvorenog tipa u kojima se pružaju usluge isporuke hrane i pića samo svojim članovima ili zaposlenicima, ne smatra se obavljanjem ugostiteljske djelatnosti te stoga ne podliježe plaćanju poreza na potrošnju. Na primjer, ako neprofitna organizacija ima svoj klub otvoren samo za članove ili čajnu kuhinju u kojoj se opskrbljuju samo zaposlenici, ne plaća se porez na potrošnju.

60. Postoji li u hrvatskim carinskim propisima generalno carinsko oslobođenje za neprofitni sektor?

Ne. Neprofitne organizacije su obveznici plaćanja uvozne carine prema propisanoj carinskoj tarifi za sav uvoz dobara u Hrvatsku, kao i svaki drugi uvoznik. Čak i udruge, koje nemaju status pravne osobe, ali im je prema važećim propisima dopušteno poduzimanje određenih pravnih radnji, u carinskom sustavu se smatraju osobama, sukladno članku 4. stavku 1. točki 1) Carinskog zakona. Sukladno tome, neregistrirane udruge se mogu pojaviti u carinskom postupku odnosno uvoziti/izvoziti robu ako je to u okviru obavljanja djelatnosti određene udruge.

Carinska su oslobođenja (čl. 187. Carinskog zakona) propisana za relativno uzak krug namjena i mogu se sa aspekta interesa neprofitnog sektora, kategorizirati u sljedeće skupine:

- carinska oslobođenja koja proizlaze iz međunarodnih ugovora (npr. za diplomatska i konzularna predstavništva, za međunarodne organizacije),

- carinska oslobođenja propisana za humanitarne i dobrotvorne organizacije i ustanove, kada uvoze robu koja zadovoljava osnovne ljudske potrebe, kao što su hrana, lijekovi, odjeća, obuća, posteljina, higijenske potrepštine i slično, a koja se besplatno dijeli ugroženim osobama i žrtvama prirodnih i drugih katastrofa,
- oprema koju besplatno primaju iz inozemstva humanitarne i dobrotvorne organizacije i ustanove u svrhu zadovoljavanja njihovih operativnih potreba i ostvarivanja njihovih humanitarnih ciljeva,
- roba koja je posebno izrađena i prilagođena za osobnu uporabu, obrazovanje, kulturnu, socijalnu, profesionalnu i drugu rehabilitaciju slijepih, slabovidnih, gluhih, dijaliziranih, te mentalno ili fizički hendikepiranih osoba, kada ih uvoze hendikepirane osobe neposredno za svoje osobne potrebe, ili ustanove ili organizacije registriranje za pružanje pomoći i rehabilitaciju navedenih osoba,
- donacije iz trećih zemalja koje primaju za obavljanje svojih neprofitnih djelatnosti tijela državne uprave i lokalne samouprave, humanitarne, socijalne, znanstvene, kulturne, prosvjetne, zdravstvene, športske i vjerske ustanove i organizacije,
- carinska oslobođenja koja se odnose na djelatnost kulture i umjetničkog stvaralaštva.

61. Pod kojim se carinskim uvjetima mogu uvoziti dobra iz inozemstva za koje primatelj nema obvezu plaćanja prema inozemstvu ili ih plaća sredstvima inozemnih novčanih donacija?

Uvoz dobara koja su kao **donacija** dana humanitarnim organizacijama, zdravstvenim, obrazovnim, kulturnim, znanstvenim, vjerskim i socijalnim ustanovama, športskim amaterskim klubovima te tijelima državne i lokalne samouprave i uprave oslobođeno je od plaćanja carine. Ove organizacije pri uvoznom carinjenju, odgovarajućom potvrdom nadležnog ministarstva dokazuju da se radi o donaciji, temeljem čega ostvaruju carinsko oslobođenje. Potvrdom nadležnog tijela dokazuje se da će se donacija koristiti za namjene za koje je propisano carinsko oslobođenje. Koje je državno tijelo nadležno za izdavanje potvrde, ovisi o djelatnosti organizacije koja prima donaciju iz inozemstva. Tako npr. u slučaju kad donaciju prima ustanova zdravstva potvrdu izdaje Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi, za donaciju koju prima znanstvena ustanova potvrdu izdaje Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa, za donaciju koju prima vjerska organizacija potvrdu izdaje Ministarstvo financija i dr. Isto tako, ako nabrojane organizacije **uvoze dobra koja plaćaju iz inozemne novčane pomoći**, imaju pravo na carinsko oslobođenje pod istim uvjetima.

62. Pod kojim uvjetima humanitarne organizacije mogu bez carine uvoziti robu za zadovoljenje osnovnih ljudskih potreba?

Registrirane humanitarne organizacije mogu bez plaćanja carine uvoziti robu kojom se zadovoljavaju osnovne ljudske potrebe, a **radi besplatne podjele ugroženim osobama** i žrtvama prirodnih i drugih katastrofa. Pod robom koja služi zadovoljavanju osnovnih životnih potreba smatraju se hrana, lijekovi, posteljina, odjeća, obuća, higijenske potrepštine i slično. Carinsko oslobođenje se ne odnosi na alkohol i alkoholna pića, duhanske proizvode i motorna vozila. Registrirane humanitarne organizacije mogu ostvariti carinsko oslobođenje samo uz uvjet da njihove knjigovodstvene evidencije i postupci omogućuju Carinskoj upravi provjeru poslovanja s robom koja je uvezena radi besplatne podjele ugroženim osobama.

63. Koju specifičnu opremu mogu bez plaćanja carine uvoziti humanitarne organizacije?

Organizacije, ustanove i udruženja registrirana za davanje pomoći te za profesionalnu i drugu rehabilitaciju hendikepiranih osoba, oslobođeni su od plaćanja carine pri uvozu predmeta, uređaja, instrumenata i aparata, posebno izrađenih i prilagođenih za osobnu uporabu, obrazovanje, znanstveni i kulturni razvoj, socijalnu integraciju te profesionalnu i drugu rehabilitaciju slijepih i slabovidnih, gluhih i nagluhih, dijaliziranih i transplantiranih bubrežnih bolesnika te mentalno ili fizički hendikepiranih osoba. Oslobođenje se odnosi i na rezervne dijelove, komponente i pribor, te potrošni materijal kao i na alate za održavanje, kalibraciju ili popravak te robe. Uvoz ove specifične opreme, instrumenata, rezervnih dijelova i potrošnog materijala bez carine, dozvoljen je samo uz uvjet da se takvi predmeti ne proizvode u zemlji.

64. Koja su carinska oslobođenja propisana za djelatnost kulture i umjetničkog stvaralaštva?

Tri su skupine carinskih oslobođenja povezanih sa djelatnošću kulture i umjetničkog stvaralaštva:

1. carinsko oslobođenje za robu koja se koristi za obnovu, restauriranje i održavanje kulturnih dobara;
2. carinsko oslobođenje za robu koja izravno služi obavljanju muzejske, arhivske, restauratorske, knjižnične, likovne, glazbeno-scenske i filmske djelatnosti, a koja se ne proizvodi u Republici Hrvatskoj;
3. carinsko oslobođenje za robu koju u obliku donacija primaju ustanove kulture i druge neprofitne pravne osobe u kulturi, te samostalni i drugi umjetnici za obavljanje njihove djelatnosti.

Za svako od nabrojanih carinskih oslobođenja uvjet je prethodno pribavljanje mišljenja Ministarstva kulture, kojim se dokazuje namjena propisanog carinskog oslobođenja.

Osim ovih oslobođenja, poseban povlaštenu status propisan je pri uvozu knjiga i publikacija namijenjenih knjižnicama, a na temelju Sporazuma o uvozu predmeta prosvjetnog, znanstvenog i kulturnog karaktera te Protokola o provedbi ovog Sporazuma. Na knjige i publikacije obuhvaćene ovim Sporazumom, ne plaća se carina.

65. Kada je neprofitna organizacija obveznik poreza na dohodak? Kada je neprofitna organizacija obveznik plaćanja doprinosa iz i na plaću?

Obveznici poreza na dohodak su, u užem smislu, samo fizičke osobe. Neprofitna organizacija je **obveznik poreza na dohodak** u širem smislu, onda kada fizičkim osobama isplaćuje primitke koji se oporezuju porezom na dohodak po odbitku. Neprofitna organizacija je **obveznik plaćanja doprinosa iz i na plaću** kada svojim zaposlenicima s kojima ima zasnovan radni odnos, isplaćuje plaću i druge novčane i nenovčane primitke koji se u poreznom smislu smatraju plaćom iz radnog odnosa.

66. Koje su obveze neprofitne organizacije u odnosu na zaposleno osoblje?

Neprofitna organizacija koja u radnom odnosu zapošljava radnike, ima sva prava i obveze poslodavca propisana Zakonom o radu kao općim propisom radnog prava, ali i drugim brojnim zakonima koji uređuju pojedina specifična pitanja sadržaja radnog odnosa. Primjeri takvih posebnih zakona su propisi koji uređuju obvezu plaćanja doprinosa za obvezna osiguranja, propisi o zaštiti na radu, zatim propisi o zapošljavanju, te brojni drugi.

Sažeto, sljedeća su najvažnija prava i obveze neprofitne organizacije kao poslodavca:

- obvezna je s izabranom fizičkom osobom s kojom zasniva radni odnos sklopiti ugovor o radu u pisanoj formi, propisanog sadržaja, s devet obveznih uglavaka, odnosno u slučaju izostanka pisane forme ugovora, prije početka rada izdati pisanu potvrdu o zasnovanom radnom odnosu;
- dužna je u roku 15 dana prijaviti radnika nadležnim tijelima zdravstvenog i mirovinskog osiguranja, a radniku uručiti kopiju prijave na mirovinsko i zdravstveno osiguranje;
- dužna je radniku osigurati posao sukladno sklopljenom ugovoru i za izvršeni rad isplatiti ugovorenu plaću;
- obvezna je radniku osigurati sva prava iz radnog odnosa propisana zakonima, kolektivnim ugovorom ili pravilnikom o radu, kao što je pravo na dnevni odmor, plaćeni godišnji odmor, plaćeni dopust i dr.;
- može, pod uvjetima propisanim zakonom, ako za to ima opravdan razlog, radniku otkazati radni odnos, poštujući zakonom propisanu proceduru otkazivanja i prava radnika u slučaju otkaza.

67. Koja su obvezna davanja iz i na plaću iz radnog odnosa?

Prema poreznim propisima, plaća iz radnog odnosa je iznos koji poslodavac isplaćuje radniku za izvršeni rad, a predstavlja veličinu koja se sastoji od doprinosa za mirovinsko osiguranje iz plaće, poreza na dohodak, prireza porezu na dohodak i neto primitka koji se isplaćuje radniku:

Plaća = doprinosi iz plaće + porez na dohodak + prirez porezu na dohodak + neto primitak radnika.

Ukupni trošak poslodavca za isplaćenu plaću uvećava se i za zakonom propisane doprinose na plaću, tako da je ukupna obveza poslodavca:

Ukupni trošak poslodavca = plaća + doprinosi na plaću.

Plaća koju poslodavac isplaćuje zaposleniku na temelju zasnovanog radnog odnosa podliježe plaćanju sljedećih doprinosa:

doprinosi iz plaće:

- **20%** doprinos za mirovinsko osiguranje generacijske solidarnosti za osiguranike koji su osigurani samo u I. stupu mirovinskog osiguranja, odnosno
- **15%** doprinos za mirovinsko osiguranje generacijske solidarnosti + **5%** doprinos za mirovinsko osiguranje individualne kapitalizirane štednje za osiguranike koji su

osigurani u II. stupu mirovinskog osiguranja;

doprinosi na plaću:

- **13 %** doprinos za zdravstveno osiguranje,
- **0,5%** posebni zdravstveni doprinos za osiguranje od nesreće na radu i profesionalnog oboljenja te
- **1,7%** doprinos za zapošljavanje.

Predujam poreza na dohodak od nesamostalnog rada za radnika, jednako kao i doprinose, obračunava i uplaćuje poslodavac. Predujam poreza na dohodak od nesamostalnog rada obračunava se se od porezne osnovice koju čini iznos svih primitaka od nesamostalnog rada ostvarenih tijekom jednog mjeseca, umanjjen za uplaćene doprinose za mirovinsko osiguranje i umanjjen za iznos mjesečnog osobnog odbitka.

Plaća - doprinosi iz plaće = dohodak.

Porezna osnovica poreza na dohodak od nesamostalnog rada = dohodak - osobni odbici radnika.

Osobni odbitak radnika kao priznata porezna olakšica predstavlja veličinu koja se dobije kao suma osnovnog osobnog odbitka uvećanog za priznate osobne odbitke za uzdržavane članove uže obitelji i uzdržavanu djecu te možebitnu invalidnost poreznog obvenika i/ili uzdržavanih članova:

Osobni odbitak = osnovni osobni odbitak + osobni odbici za uzdržavane članove uže obitelji i uzdržavanu djecu.

Osnovni osobni odbitak iznosi 2.200,00 kn mjesečno. Odbici za uzdržavane članove uže obitelji iznose:

- za uzdržavanu suprugu, roditelje ili druge uzdržavane članove – 1.100,00 kn mjesečno (faktor **0,5**);
- za uzdržavano prvo dijete – 1.100,00 kn mjesečno (faktor **0,5**);
- za uzdržavano drugo dijete – 1.540,00 kn mjesečno (faktor **0,7**);
- za uzdržavano treće dijete - 2.200,00 kn mjesečno (faktor **1,0**);
- za uzdržavano četvrto dijete – 3.080,00 kn mjesečno (faktor **1,4**);
- za svako sljedeće uzdržavano dijete faktor osobnog dobitka se povećava za dodatnih 0,1 tako da osobni odbitak na ime uzdržavane djece progresivno raste;
- za svakog invalidnog poreznog obveznika i invalidnog člana uže obitelji, osobni se odbitak povećava za dodatnih 660,00 kn mjesečno (faktor **0,3**), a za invalide sa 100% invalidnošću za dodatnih 2.200,00 kn mjesečno (faktor **1,0**).

Porez na dohodak od nesamostalnog rada plaća se po sljedećim stopama:

- **12%** na iznos porezne osnovice **do 2.200,00 kn mjesečno**;
- **25%** na razliku porezne osnovice **iznad 2.200,00 do 8.800,00 kn mjesečno** (razlika iznosi 6.600,00 kn mjesečno);
- **40%** na razliku porezne osnovice **iznad 8.800,00 kn mjesečno**.

Ako je za općinu odnosno grad u kojem je prebivalište poreznog obveznika propisana obveza plaćanja prireza, tada se plaća i prirez na porez na dohodak. Prirez se plaća u propisanom postotku na iznos obračunatog poreza na dohodak:

Prirez = postotak od iznosa obračunatog poreza na dohodak.

68. Koje primitke svojim radnicima neprofitna organizacija može isplatiti neoporezivo?

Neprofitna organizacija može svojim radnicima s kojima ima zasnovan radni odnos neoporezivo isplatiti naknade, potpore, otpremnine i naknade troškova, propisane čl. 13. Pravilnika o porezu na dohodak. To su primici na ime naknade troškova na službenom putovanju kao što su dnevnice, troškovi prijevoza i noćenja, zatim naknade troškova prijevoza na posao i s posla u visini troškova javnog prijevoza, otpremnine za odlazak zaposlenika u mirovinu i za otkaz ugovora o radu bez krivnje zaposlenika, jubilarne i godišnje nagrade i dr. Pravilnikom su propisani porezno dopustivi iznosi pojedinih primitaka, kao i uvjeti koji moraju biti ispunjeni za neoporezivu isplatu određenog novčanog primitka. S obzirom da se na ove novčane isplate ne plaća porez na dohodak, ne plaćaju se ni doprinosi iz i na plaće.

69. Koje su obveze neprofitne organizacije pri isplati drugih dohodaka osobama koje nisu zaposlene u toj organizaciji (vanjskim suradnicima)?

Dohodak koji se isplaćuje osobi koja nije u radnom odnosu u neprofitnoj organizaciji, a za tu organizaciju obavlja poslove na temelju ugovora o djelu ili nekog drugog ugovora kojim se ne zasniva radni odnos, oporezuje se prema pravilima propisanim za plaćanje doprinosa i oporezivanje drugog dohotka.

Drugi dohodak je nova vrsta dohotka uvedena u porezni sustav od 2005. g., a definira se kao primitak koji podliježe plaćanju doprinosa (za određene primitke) i poreza na dohodak, a ostvaren je izvan radnog odnosa ili izvan registrirane samostalne djelatnosti za koju se vode propisane poslovne knjige. Na određene primitke od drugog dohotka obračunavaju se i plaćaju dva obvezna doprinosa:

- **doprinos za mirovinsko osiguranje** po stopi od 20% (za osobe osigurane u drugom stupu: 15% doprinosa za generacijsku solidarnost + 5% doprinosa za individualnu kapitaliziranu štednju); mirovinski doprinos se obračunava i plaća iz osnovice, obveznik doprinosa je primatelj drugog dohotka, a isplatitelj drugog dohotka je obavezan u njegovo ime i za njegov račun obračunati i uplatiti doprinos, i
- **doprinos za osnovno zdravstveno osiguranje** po stopi od 13% koji se obračunava kao doprinos na osnovicu, a obveznik zdravstvenog doprinosa je isplatitelj primitka od drugog dohotka.

Primici od drugog dohotka oporezuju se porezom na dohodak po odbitku, stopom od 25% i možebitnim prirezom. Primici iz kojih se obračunavaju i plaćaju predujmovi poreza na dohodak umanjuju se za obračunate i plaćene doprinose za obvezno osiguranje koji se plaćaju iz primitka (doprinos za mirovinsko osiguranje koji se obračunava i plaća po stopi 20% ili 15% + 5%), te se na tako utvrđenu poreznu osnovicu obračunava predujam poreza na dohodak po stopi od 25% te možebitni prirez porezu na dohodak. Pri plaćanju predujmova poreza na dohodak od drugog dohotka, ne mogu se koristiti porezne olakšice propisane kao osobni odbici.

Zakonom o porezu na dohodak propisana je olakšica u slučaju kad se drugi dohodak isplaćuje **inozemnim poreznim obveznicima** za poslove iz djelatnosti povezane s tiskom, radiom, televizijom, umjetničkom, artistsičkom, sportskom, književnom i likovnom djelatnosti. Ovim se obveznicima pri utvrđivanju porezne osnovice priznaju paušalni izdaci u visini **30% primitka**, a porez na dohodak se obračunava po stopi od **25%**, bez obveze plaćanja prireza ako u Republici Hrvatskoj nemaju prijavljeno prebivalište odnosno uobičajeno boravište.

70. Koje su obveze neprofitne organizacije pri isplati autorskih honorara?

Obvezna javna davanja na autorske naknade uređena su u povoljnijem iznosu od naknade za rad po ugovoru o djelu. Autorske naknade su fiskalno značajno manje opterećene obveznim javnim davanjima. Naknade koje se isplaćuju za iskorištavanje autorskog prava i naknade za isporučeno umjetničko djelo su oslobođene plaćanja doprinosa za obvezna osiguranja. Predujam poreza na dohodak se obračunava po stopi od 25%, uz priznavanje paušalnih izdataka u visini 30% od ukupnog primitka. Samostalnim umjetnicima se primici od autorskih naknada ostvareni od umjetničke djelatnosti umanjuju za dodatnih 25%, tj. za ukupno 55%, ali uz uvjet da isplatelj drugog dohotka u trenutku isplate naknade raspoláže potvrdom odgovarajuće ovlaštene umjetničke organizacije.

71. Kako se oporezuju autorski honorari isplaćeni strancima?

Za oporezivanje inozemnih poreznih obveznika od posebnog su značaja **ugovori o izbjegavanju dvostrukog oporezivanja** kojih je Republika Hrvatska stranka. S određenim brojem zemalja Hrvatska ima zaključene ugovore o izbjegavanju dvostrukog oporezivanja, a sa nekim zemljama primjenjuje ugovore koje je na principima sukcesije preuzela od države prednice.

Trenutno se u Hrvatskoj primjenjuju ugovori o izbjegavanju dvostrukog oporezivanja sa sljedećim državama:

Albanijom, Armenijom, Austrijom, Belgijom, Bjelorusijom, Bosnom i Hercegovinom, Bugarskom, Crnom Gorom, Češkom, Čileom, Danskom, Estonijom, Finskom, Francuskom, Grčkom, Indonezijom, Iranom, Irskom, Islandom, Italijom, Izraelom, Jordanom, Južnoafričkom Republikom, Kanadom, Katrom, Kinom, Korejom, Kuvajtom, Latvijom, Litvom, Mađarskom, Makedonijom, Maltom, Marokom, Mauricijusem, Malezijom, Moldovom, Nizozemskom, Norveškom, Njemačkom, Omanom, Poljskom, Rumunjskom, Rusijom, San Marinom, Sirijom, Slovačkom, Slovenijom, Srbijom, Španjolskom, Švedskom, Švicarskom, Turskom, Ukrajinom i Velikom Britanijom. Kako su prema Ustavu Republike Hrvatske međunarodni ugovori dio unutarnjeg pravnog poretka i imaju prednost u primjeni pred nacionalnim zakonodavstvom, oporezivanje dohodaka koje u Republici Hrvatskoj ostvare rezidenti država s kojima Hrvatska ima sklopljen ugovor o izbjegavanju dvostrukog oporezivanja, primarno ovisi o sadržaju odnosnog ugovora.

Tek ako je ugovorom Hrvatskoj dana mogućnost oporezivanja određenih dohodaka, primijenit će se odredbe hrvatskih poreznih propisa.

Autorski honorari isplaćeni stranim fizičkim osobama oporezuju se sukladno ugovorima o izbjegavanju dvostrukog oporezivanja porezom na dohodak, ukoliko je sa zemljom čiji je

osoba rezident, sklopljen takav ugovor.

Ako ne postoji ugovor o izbjegavanju dvostrukog oporezivanja ili ako je takvim ugovorom utanačeno da se dohoci oporezuju u zemlji isplatitelja, pri isplati autorskih honorara primjenjuje se isti način oporezivanja kao i za tuzemne porezne obveznike primatelje dohotka od povremene samostalne djelatnosti. Jedina je razlika u činjenici da inozemni porezni obveznici ne plaćaju prirez na porez na dohodak, ako u Republici Hrvatskoj nemaju prebivalište ili uobičajeno boravište.

72. Može li neprofitna organizacija isplaćivati naknadu članovima svojih upravnih tijela i organa? Kako u tom slučaju obračunava poreznu obvezu?

S aspekta poreznih propisa, nema zapreke da neprofitna organizacija članovima svojih upravnih tijela i organa isplaćuje naknadu za članstvo u tim upravnim tijelima, sukladno odluci koju donosi ovlašteni organ organizacije. Naknada za članstvo u upravnim tijelima neprofitne organizacije podliježe plaćanju doprinosa za obvezna osiguranja prema pravilima propisanim za doprinose na drugi dohodak i predjumu poreza na dohodak po stopi od **25%** (i možebitnog prireza), bez prava na osobni odbitak i bez prava na paušalno priznate troškove. Isti je model oporezivanja propisan u slučaju isplate naknade članovima povjerenstava i komisija koje osnivaju upravna tijela neprofitnih organizacija. Ova se naknada obvezno isplaćuje na žiro račun fizičke osobe.

73. Može li neprofitna organizacija neoporezivo plaćati naknade troškova putovanja svojim vanjskim suradnicima?

Neprofitne organizacije mogu osobama koje nisu njihovi zaposlenici i koje kod njih ne primaju nikakvu naknadu, neoporezivo nadoknađivati sljedeće naknade troškova službenih putovanja:

- naknade prijevoznih troškova na službenom putovanju, u visini stvarnih izdataka,
- naknade troškova noćenja na službenom putovanju, u visini stvarnih izdataka,
- naknade za korištenje privatnog automobila u službene svrhe do 2,00 kn po svakom prijeđenom km,
- dnevnice za službeno putovanje u zemlji do 170,00 kuna dnevno za službeno putovanje koje traje više od 12 sati dnevno (odnosno do 85,00 kuna ako službena putovanja traju više od 8, a manje od 12 sati), i
- dnevnice za službeno putovanje u inozemstvu do iznosa i pod uvjetima utvrđenim propisima o izdacima za službena putovanja za korisnike državnog proračuna.

Osobama koje nisu u radnom odnosu, a za obavljeni rad ostvaruju primitak od drugog dohotka, neoporezivo se mogu isplaćivati:

- naknade troškova prijevoza i
- naknade troškova smještaja na službenom putovanju, ali uz uvjet da računici za prijevoz i računici za noćenje glase na neprofitnu organizaciju. Dakle, osobama koje u neprofitnoj organizaciji ostvaruju primitke od drugog dohotka, ne mogu se neoporezivo nadoknađivati dnevnice i naknada za upotrebu privatnog automobila u službene svrhe, već se ti primici oporezuju prema pravilima propisanim za plaćanje doprinosa i poreza na drugi dohodak.

74. Koje druge novčane primitke može neprofitna organizacija neoporezivo isplaćivati fizičkim osobama?

Neprofitna organizacija može, kao i svaka druga pravna osoba, bez obračuna poreza na dohodak isplaćivati one primitke koji se prema Zakonu i Pravilniku o porezu na dohodak ne smatraju dohotkom ili se ne oporezuju porezom na dohodak (čl. 9. i 10. Zakona o porezu na dohodak). To su sljedeći, u praksi najčešći primici:

- potpore zbog uništenja i oštećenja imovine zbog ratnih događanja, elementarnih nepogoda ili drugih izvanrednih događaja;
- socijalne potpore i potpore radi zbrinjavanja ratnih invalida, po posebnim propisima;
- naknade za bolovanje koje se isplaćuju na teret Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje;
- pomoć za liječenje u zemlji ili u inozemstvu, kupnju lijekova i nabavu ortopedskih pomagala,
- nagrade učenicima za vrijeme praktičnog rada do 1.600,00 kn mjesečno;
- stipendije učenicima i studentima na redovnom školovanju do iznosa 1.600,00 kn mjesečno;
- športske stipendije do 1.600,00 kn mjesečno,
- naknade športašima amaterima do 1.600,00 kn mjesečno,
- nagrade za ostvarena športska ostvarenja do 20.000,00 kn godišnje,
- naknade štete zbog posljedica nesreće na radu, ako se isplaćuju na temelju sudske presude i ako su određene u jednokratnom iznosu,
- primanja učenika i studenata na redovnom školovanju za rad preko ovlaštenih posrednika, do visine 50.000,00 kn godišnje po učeniku odnosno studentu i drugi primici.